

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

שיעורים בספה"ק אור החיים
מכ"ק מרן האדמו"ר שליט"א [313]
אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311]
דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם
מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע
[1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג
משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות
וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437]
שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש
- הרה"ג ר' אלימלך שטמאר [434] הרה"ג ר'
יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435]
הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וממשיך הבת עין דהנה אמרו במדרש (אותיות דר"ע) מפני מה הלמ"ד גבוה מכל האותיות, לרמז כי גדול תלמוד תורה המביא לידי מעשה (קידושין מ, ב), והמורם לנו מכל האמור דבג' הללו היינו עבודה גמילות חסדים ולימוד התורה יכולין לתקן בחינת חטא עג"ל עריות גזל לשון הרע.

בזמן הזה תיקון העבודה - ע"י עסק התורה

והנה בזמן שבית המקדש היה קיים והיתה מתקיימת בחינת העבודה בקרבנות היה יכול להיות תיקון העג"ל בשלימות, והיה יכול להתקיים התיקון כסדר העג"ל, הראשון עבודה ולאחריו גמילות חסדים ולאחריו לימוד תורה, אבל עתה בעוונותינו הרבים שאין לנו לא מקדש ולא כהן גדול, חלוקה היא עבודת התשובה ועיקר התיקון דעבודה מתקיים ע"י לימוד התורה, וכענין שאמרו חז"ל (מנחות ק, א) כל העוסק בתורה עולה כאילו הקריב עולה וכו', ולזה צריך להקדים גמילות חסדים ולימוד התורה, ועל ידי עסק התורה כאילו הקריב הקרבנות ותקיים העבודה.

עיקר גמילות חסד - להשתתף בצער חברו

ועיקר גמילות חסדים הוא להשתתף בצערו של חברו כמו בצערו ממש, וזהו בחינת אח"ד, א'ח' ד', כלומר להיות אחיו של דל. וכענין זה איתא במדרש (תנחומא שמות טו) עה"פ (שמות כב, כד) אם כסף תלוה את עמי את העני עמך וגו', ומביאו רש"י, ד"א את העני עמך, הוי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני, כלומר שבשעה שאתה מלווה תרגיש ותצטער כאילו אתה הוא המקבל העני, ובזה אתה משתתף בצערו.

המשך בעמ' הבא <<

עג"ל ר"ת עריות גזל לשון הרע. וכנגדם בקדושה - עבודה גמ"ח לימוד התורה

ומבאר הבת עין הענין דפרה אדומה עפ"י מ"ש בתולדות יעקב יוסף (כי תצא אות יא) על מה שאמרו בסנהדרין (קב, א) עה"כ (שמות לב, לד וברש"י שם) וביום פקדי ופקדתי שאין לך פורענות הבאה על ישראל שאין בו קצת מפרעוץ עון העגל. דעג"ל ר"ת עריות גזל לשון הרע, וג' ענינים אלו ישנם בכל עת וזמן, וכמאמרם ז"ל (ב"ב קסד, ב) רובם בגזל ומיעוטן בעריות וכולם בלשון הרע, ואין לך פורענות באה על ישראל שלא תהא עבור ג' אלו. והתיקון לזה הוא ג' בחינות עג"ל כנגדם בקדושה, עבודה גמילות חסדים לימוד התורה, והיינו דבתורה עבודה וגמילות חסדים יכולים לתקן ולכפר בחינת חטא העג"ל שמרמזים על שלושה חטאים הנ"ל. וזהו הענין דתשובה קדמה לעולם, דהתשובה דג' דברים הנ"ל דתורה עבודה וגמילות חסדים הם עיקר קיום העולם כמאמרם ז"ל (אבות פ"א מ"ב) על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים.

עבודה גמ"ח ותורה - תיקון לחטא העג"ל ועל ידם העולם מתקיים ועומד

והביאור בדבריו הק' יש לומר, שבא לבאר לשון המשנה 'העולם עומד' דקאי על קיומו ועמידתו של העולם, וע"ז כתב דקאי על ענין התשובה שעל ידו ובזכותו העולם מתקיים ועומד, וכיון דעיקר התשובה הוא על חטאי העג"ל דבכל פורענות יש בה מיניה, והוא ענין הפורענות דעריות גזל ולשון הרע, נמצא דגם ענין התשובה צריך לתקן אלו ג' ענינים, והם תורה ועבודה וגמילות חסדים, ולכן על ידם 'העולם עומד'.

שיחת קודש

בפרשתן, זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר וגו', ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' (י"ט, ב). וברש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה.

התשובה וכפרה לישראל - חוקה בלא טעם

בבת עין מביא שהקשה המגיד ממעזריטש זיע"א, וקושיא זו נמצאת בעוד ספרי תלמידי הבעש"ט, והלא שפיר יש בה טעם וכמאמר חז"ל (תנחומא חוקת ח) תבא אמו ותקנח מעשה בנה. ותיריך הרב המגיד דודאי דצורת ואופן הכפרה טעם יש בו, אבל עצם הענין דשייך תשובה וכפרה על מעשה העבירה הוא בחינת חוקה בלא טעם, כי שורת הדין נותן דמי שחטא ימות (ע' פסיקתא דר"ב כד, ו. יל"ש יחזקאל שנה), רק שהוא יתברך מלא רחמים וחפץ חסד והקדים רחמים לדין, והקדים התשובה לעולם (פסחים נד, א), כדי שיוכל האדם לשוב בתשובה ויכופר לו עוונו, וזה היה עיקר מטרת בריאת העולם בגין דיתקרי רחום, בגין דיתקרי חנון, והיא זאת בחינת חוקה ועל זה הדבר אמר חוקה וגזירה היא מלפני.

לולא התשובה לא היה קיום לעולם

וביאר שם, דלכן בכתבי האר"י ז"ל (שער הכוונות ק"ש ו) נקראת תשובה אימא עלאה, כי כמו שהאם היא סיבה להולדת הולד וקודמת להולד במציאות דכך הוא הסדר בבריאה, כמו"כ ענין התשובה היא סיבה לקיום העולם, דלולא התשובה לא היה העולם קיים (רש"י בראשית א, א), ולכן הקדים בחינת התשובה להעולם.

אחדות - לחוש בצער חברו בבצער ממש

וכמו שאמר הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א (ע' קדושת לוי' כי תשא), בשם המגיד ממעזריטש זיע"א, שאחת משלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם, היא גזירה שוה, היינו בחינת השתוות, שירגיש בצערו של חברו כמו בצערו ממש בשוה, וזאת היא בחינת אחדות גמור ממש, וזהו עיקר גמילות חסדים אשר בזה יוכל לתקן בחינת עגל.

ובזה ביאר כוונת הפסוק 'זאת חקת התורה', 'חקת' בגימטריא אח"ד, דא' הוא אחד כמספר דיחידות, וק' הוא אחד במספר גדול דמאות, ועד"ז ת' הוא ד' במספר גדול דמאות, וזהו 'אחד'. ובא לרמז על האמור שעיקר התיקון הוא בבחינת אחדות גמור עם בני ישראל, וזהו עיקר גמילות חסדים להשתתף בצערו. ואחר כך 'התורה', היינו לימוד התורה, ואחר כך 'אשר צוה ה' לאמר' זהו מעשה הקרבנות בחינת עבודה (שבוהמה"ז נעשית באמירה), ובאלו ג' דברים יתוקן חטא העגל, ועל ג' דברים אלו 'העולם עומד', שקאי על ענין התשובה וכאמור, עכתד"ק הבת עין.

להשתתף בצערו חברו - עבודה רבה -

והנה ענין של 'השתתפות בצערו של חברו' אינו דבר של מה בכך, אלא עבודה גדולה ויגיעה גדולה נצרכת לזה שירגיש מכאובו של הזולת כאילו הוא בעצמו כואב בזה המכאוב.

ובתשובת הגאונים (תשובה יג) בשם רב האי גאון על הגמ' (סנהדרין לח, ב) אמר רבי יוחנן ג' מאות משלות שועלים היו לו לרבי מאיר ואנו אין לנו אלא ג', ואחד מהמשלים שהביא שם בתשובה, הוא מעשה בשועל שבא עליו הארי ורצה לדרסו ולאוכלו, אמר לו השועל וכי מה הנאה יש לך ומה יש בי להשביעך והלא דק בשר אני, הנה אני מראה אותך אדם עב בשר ורחב מדות שיש בכאן שאתה טורף וממנו תאכל וגם תשבע, הסכים עמו הארי. והיה שם בור מכוסה ועומד לפני האדם, ולכשקרב הארי אל האדם לטורפו ראה את האדם יושב ומתפלל, כיון שראה אותו הארי, אמר הארי לשועל הריני מתירא מתפלתו של זה שלא תכשילני, אמר לו השועל, אל תתירא ממנו אין לך מה לדאוג עון זה לא יגיע עונשו לא לך ולא לבנך, אולי יגיענו העונש לנכדך, אך עד אז כבר יעבור זמן מרובה, עכשיו תשביע רעבונך. נתפתה הארי והתקרב לאיש ונפל לבור. בא לו השועל אל פי הבור והציץ עליו, אמר לו האריה והלא אמרת שלא אענש ולא יארע לי מאומה, שאין הפורענות באה עלי אולי

תגיע לנכדי. אמר לו השועל כנראה מעשי זקנך אבי אביך הרעים גרמו לך שאתה נתפסת בו. אמר לו האריה, וכי למה צריך אני לסבול עבור חטאי זקני, אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקהינה, אמר לו השועל, וכשאמרתי לך שהדבר יזיק לנכדך מדוע לא שאלת אותה השאלה אמאי שייזיק לנכדך עבורך, ומה לך כי תלין עבור חטאי זקנך. וכותב שם רבי האי גאון שממשל זה נלמדים כמה וכמה עניני מוסר בעבודת ה'.

ולענינו אפשר לומר דממשל זה חזינן כמה האדם קרוב אצל עצמו וחש ומרגיש את עצמו, וכדי שירגיש האדם וישתתף בצער של חברו צריך עבודה ויגיעה רבה להגיע לדרגה זו.

ובסוף הפרשה (ד"ה ועל דרך) כותב הבת עין בביאור הכתוב (במדבר כא, כז) על כן יאמרו המושלים, היינו העושים משל לטוב, שתכף כשנכנס בו היצר הרע לפתות אותו על דבר עבירה באלו הג' ענינים הנרמזים באותיות עג"ל, היינו עריות גזל לה"ר, עושים מזה משל לטוב 'עבודה ג"ח לימוד תורה', ומהפכים האותיות לקדושה היינו שעושים מן ע' עבודה ומן ג' גמילות חסדים ומן ל' לימוד התורה, ומזה יכול לבוא לחשבון טוב, וכענין והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה וכו' (אבות פ"ב, מ"א).

בזמה"ז התפילה במקום קרבן - עבודה שבלב זו תפילה - שיהא פיו ולבו שוין -

ולהרחיב קצת באר היטב אלו ג' ענינים שעליהם העולם עומד, תורה ועבודה וגמילות חסדים, ובהם יתוקן חטא העג"ל, הנה בעוונותינו הרבים שאין לנו בית המקדש ולא עבודת הקרבנות, התפילה היא במקום הקרבנות (ברכות כו, ב). והתפילה שהיא עבודה שבלב (תענית ב, א) צריך שתהא ככוונת הלב ויהיו פיו ולבו שוים, ואחר כוונת הלב הן הן הדברים, גם צריך שתהיה תפילתנו כראוי ונכון כדי שתהא רצויה ומקובלת.

טבוח טבח והכן - ע"י הקרבנות, ועבודת הלויים בשיר - בפסוקי דזמרה, יזכה שיבוא המלך לביתו - לבו - בשמונה עשרה

ובתולדות יעקב יוסף (שלח אות א) מביא בשם ספר יראים לבאר ענין כוונת הלב בתפילה ע"ד משל, לאדם אחד שביקש מהמלך שיתאכסן בביתו, והבטיחו המלך על זה, וקבע לו זמן שידע באיזה זמן יבוא המלך לביתו כדי שיוכל לפנות ביתו ולהכיניו וטבוח טבח והכן. ובעת שהגיע הזמן המיועד הלך בעל הבית מביתו לאיזה הצטרכות, ויהי כבוא המלך ולא מצאו לבעל הבית בביתו

שיכבדהו הלך בחרי אף. כך הנמשל בענין התפילה, אמירת הקרבנות קודם התפילה הוא 'טבוח טבח והכן', כאילו הקרבתי עולה וכו', ואמירת פסוקי דזמרה הוא דוגמת שירת הלויים על הקרבנות. ובתפילת שמונה עשרה אז יבוא המלך אל בית זה הלב, וכמ"ש חז"ל ולעבדו בכל לבבכם (דברים יא, יג) איזו היא עבודה שבלב זו היא תפילה (תענית ב, א), וכשלא מצאו לבעל הבית בביתו, ולבו מחשב במחשבות זרות שהוא חוץ ולא בפנים, לא די שלא נעשה מבוקשו אלא אף נידחת תפילתו, מה שאין כן המתפלל בכוונה אז אבוא אליך וברכתך, עכ"ד.

אמור מעתה, אכן עיקר התפילה היא תפלת שמונה עשרה שאז יבוא המלך אל ביתו, הוא משכן הלב, אך על מנת שיהא הבית נכון לפני ה' כדבעי, עליו להקדים לנקות הבית ולצחצחו, ולאחר מכן למלאו בכל טוב לסעודת המלך, ורק אז יבוא המלך בכבודו אל ביתו. וזהו ענין הקדמת אמירת הקרבנות שהוא הכנת הסעודה והקרבנות, ואמירת פסוקי דזמרה שהוא תיקון הכלי שיר לשורר על הקרבנות, ואם כל אלה לא יעשה במה יזכה נער את ארחו שיבוא המלך אל ביתו, והלא לחוצפה ולעזות יחשב להביא המלך אל ביתו ואין נכון לו כלום, אך כשתהא תפילתו סדורה ובכוונת הלב אזי אבוא אליך וברכתך.

הקרבנות בכוונה וביגיעה - כבשאר התפלה -

וראיתי מביאים עובדא שפעם בא יהודי שהיה זקוק לרפואה גדולה אל זקני הרה"ק הרבי מלובלין זיע"א להזכיר את עצמו לרפואה שלימה, ושלחו להרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ זיע"א, והקו'ניצער מגיד שלחו לזקני היהודי הק' זיע"א. אמר לו היהודי הק' שילך לעיירה ליד בארדיטשוב אצל יהודי בשם שלום ויהא לו לרפואה. הלך לאותה העיר וישאל ויחקור אצל אנשי המקום על יהודי בשם שלום, ויאמרו אליו, מה לך לילך אצלו והלא כל ימיו מתגולל בשכרותו. אך דבריהם לא עשו עליו רושם וחזקה עליו פקודתו של היהודי הק', והלך אליו ואכן מצאו בשכרותו, ועמד והמתין עד שנתעורר משכרותו ויאמר אליו שהיהודי הק' שלחני אליך שתתפלל שאבריא. אמר לו, אם תביא לי שתים עשרה חביות יין שיהא בידי לשתות לשכרה ככל שאחפוץ, אומר לך מה לעשות כדי שתבריא. בלית ברירה הביא לו האיש את מבוקשו, אמר לו השיכור שילך לרחוץ בנהר פלוני ותהיה לו רפואה, וכך הוה. לאחר זמן חזר אל היהודי הק' ושאלו על שכרותו של זה האיש שלום הנ"ל, ואמר לו היהודי הק' שיהודי זה בגלגולו הקודם היה צדיק נשגב ולא היה בו מתום, רק דבר אחד שלא יגע עצמו לומר

עבודת הקרבנות כמו שהיה מתפלל שאר התפילה בכוונה וביגיעה, רק היה אומר הקרבנות במרוצה בלא כוונה והתלהבות, ופסקו לו שצריך להתגלגל ולבוא שוב לזה העולם לתקן זה הענין, ויאמר האיש מי ערב לי שלא אקלקל בשאר דברים ויצא שכרי בהפסדי. אמרו לו שיהיה שיכור ולא יהא לו זמן לחטוא. עכ"פ מינה חזינן כמה גדולה מעלת אמירת הקרבנות במתינות ובכוונה והתלהבות.

תפילה בציבור -

כבר מאמירת הקרבנות

ובענין זה ראיתי לעורר שהתפלה בציבור צריכה להתחיל כבר מאמירת הקרבנות ולא רק מ'הודו', דהלא, כאמור, בזה כבר מתחילה ההכנה לשמונה עשרה, וביותר דזהו עצם הסעודה שיסעד אצלו המלך, זה מלכו של עולם, וכיון דפסקי דזמרה ושמונה עשרה עצמה אומרים בציבור בודאי לא יגרע אמירת הקרבנות מלאמרה בציבור ברוב עם בקול ובנעימה שהם דברים המעוררים הכוונה.

תפילה - צריכה חיזוק בכל יום

ועל עבודה שבלב זו תפילה שהיא התיקון הע' דעגל ראוי לעורר ביותר, שהרי תפילה היא אחד מהארבעה דברים הצריכים חיזוק בכל יום כדאיתא בחז"ל (ברכות לב, ב וברש"י) שיתחזק אדם בהן תמיד בכל כוחו, ואם על סדר התפילה שתמיד מתפללים בציבור צריכין חיזוק, כל שכן בעבודת הקרבנות שבצוק העיתים והזמנים נזנחה על ידי המון העם, בודאי ראוי לעורר על הדבר שיתחיל השליח ציבור מתחילת התפילה ויאמרו הקרבנות בציבור בקול ובכוונה.

ה' צילך - המרחם ירוחם

הענין השני שעליו העולם עומד הוא גמילות חסדים והוא תיקון המכוון באות ג' דעגל, ובקדושת לוי בכמה מקומות מביא דזה ידוע שהבורא ברוך הוא דרכו להטיב לבריותיו ורוצה להטיב לעמו ישראל, כי יותר ממה שהעגל רוצה לינוק פרה רוצה להניק, ולפעמים ההטבה היא מאתערוותא דלעילא לבד. אמנם כשישראל מטיבים מעשיהם באתערוותא דלתתא אתער עובדין לעילא וגורמים במעשיהם רחמי השם יתברך עליהם, וע"ד מאמר הבעש"ט הק' עה"פ (תהלים קכא, ה) ה' צלך, שהש"ת הוא כביכול צלו של האדם, והיינו כמו שהצל מתנענע כפי תנועותיו של הבעל חי, כן כביכול ברוך הוא וברוך שמו כפי מעשיו של אדם למטה כמו כן עושה עמו מלעילא כביכול, דהיינו אם יתנהג אדם עם חברו במדת החסד כן

מתנהג עמו השם יתברך כביכול, וכמ"ש חז"ל (שבת קנא, ב) כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וע"י שהאדם גומל חסד עם חברו ומשתתף עמו בצערו ומפייסו בדברים, כמו"כ מתנהג עמו הש"ת ומרחם עליו להוציאו מן המצר אל המרחב.

ונתן לך רחמים - ועי"ז וירחמך

ובתולדות יעקב יוסף (ויקרא אות ב) מביא בשם האלשיך שפי' הכתוב (דברים יג, יח) ונתן לך רחמים ורחמך, דכשחפץ הש"י להטיב להאדם אך מצד מעשיו אינו ראוי לכך, אזי הש"ת ברוב רחמיו מזמן לו אדם אחר שיעשה עמו חסד, ועי"ז מעורר הרחמים דלמעלה ומשפיע אליו הש"ת חסד ורחמים ובזה מבאר התולדות להפסוק (תהלים סב, יג) ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, שהש"ת זימן חסד לאדם שיגמול חסד עם חברו, כדי שתשלם לאיש חסד כמעשהו, והיינו שהתעורר במעשיו למטה לעשות חסד, ועל ידי זה נתעורר כך למעלה, וישולם לאיש כמעשהו.

גמילות חסד וביותר ברוחניות

והרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א אמר, דעיקר דמילות חסדים הוא לא רק בעניני גשמיות אלא עיקר הגמ"ח הוא לבוא לעזרת הזולת ולעוררו בעניני רוחניות שהם עיקר חייו של האדם, חיים הנצחיים, ואם על חיי שעה נצטוונו לגמול חסד עם זולתנו, על חיי עולם על אחת כמה וכמה דזהו עיקר הגמילות חסדים.

וכשאני רק לעצמי - מה אני

ובמפורש על פרקי אבות (א, יד) על מאמרו של הלל הזקן, אם אין לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו אימתי. פירש, 'אם אין אני לי' - אם לא אעשה בעצמי מצוות ומעשים טובים, 'מילי' - מי יעשנה במקומי. 'וכשאני לעצמי' - אם אעשה מצוות ומעשים טובים לעצמי בלא לדאוג על מצוות ומעשים טובים של הזולת, 'מה אני' - אין הדבר ראוי ונכון, לומר שלום עלי נפשי, אדאג רק לעצמי, לא זו הדרך שחפץ בה השם, אלא עלי לדאוג שגם חברי יעשה מצוות ומעשים טובים.

אז נדברו ביראת ה'

- איש את רעהו יעזורו

וזאת על ידי שמתוועדים יחדיו באסיפת מרעים בחבורה, וכגון בלילי שבתות ובמועדים וזמנים הקבועים להתוועד בהם בני החבורות, בשבת אחים גם יחד באהבה וחובה, על מנת להתעורר ולדבר 'חסדידישע ענינים' המעוררים הלב לאהבתו ית' ויראתו, ואין לך גמילות חסדים גדולה מזו כאמור.

והמציאות מוכחת דכשמתאספים כאחד ולומדים בספרי חסידות ומשוחחים בעניני חסידות ברגשי קודש 'מיט א ווארעמקייט' ובשיר ושבחה מזמרים ווארעמע ניגונים, הרי זה מביא לפתיחת הלב לעוררם כולם יחד בדברים היוצאים מלב אל לב עד שהיו לאחדים באהבת ודביקות חברים. וכל יונגערמאן שבא הרי זה מוסיף לא רק לעצמו אלא אף להכלל, בבחינת ברבים היו עמדי, ונמצא דכל אחד ואחד שבא גומל חסד לחבירו הגם שכבר נמצאים שם כמה וכמה.

שבת של מי היא

- והכינו את אשר יביא

ובהיותנו בזה ראוי להוסיף דבודאי ראוי ונכון שיהא החסד נעשה על צד היותר טוב ומועיל, והוא לדעת שבת של מי היא, מי ומי ישאו דברים בפני החברים, להיות נכון לו אמרות טהורות או מראה מקום באיזה ספר ובאלו דברים יחזקו ויתחזקו בזו החבורה, ועי"ז תהא ההתעוררות בתכלית השלימות ויהא מעשה החסד שלם כראוי ונכון.

תלמוד תורה כנגד כולם

- לנצל הזמן

ובחלק השלישי, הוא תלמוד תורה, שעליו אמרו חז"ל (פאה פ"א מ"א) ותלמוד תורה כנגד כולם, שהוא במעלה הכי גדולה לקיום ועמידת העולם.

אך גם בזה ראוי לעורר על הזמנים הבלתי מנוצלים כדוגמת עיתותי הערב והלילה, (דאברכי הכוללים מסתמא מנצלים את זמן הלימוד בכולל כראוי וש' שלומדים גם אחר תשלום חק לימודם בכולל) דעכ"פ צריכים לנצל הזמנים, ובפרט לאלו הטרודים על מחייתם והיה להם היום למלאכה, צריכים לקבוע בהם עתים לתורה, ואל לו לאדם להיות מרוצה בזה שמתפלל ומקיים מצוות, דכיון דתלמוד תורה כנגד כולם והיא תכלית קיום העולם, ביותר צריך להתחזק בזה, כדי שיהיו בידו שלימות כל אלו שלושת הדברים, תורה עבודה וגמילות חסדים, וכאמור לעיל דאלו הן הדברים שצריך לקיים בכלך עת, והם ר"ת עג"ל דקדושה זה לעומת זה לכפר על העג"ל.

רק ע"י תורה מתגברים על היצה"ר

דאפי' כשמקיים את דברי התורה והמצוות, כל זמן שאין בידו עסק התורה אין די בכך בשביל לזכות לחיי העולם הבא, וכדברי הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א בספרו יערות דבש (דרוש א), בביאור שאלת הגמ' (ברכות ז, א) נשים במאי קא זכייין, ומשני באקרוי בנייהו לבי כנישתא וכו'. דבאמת הדבר תמוה דהרי הנשים נצטוו מצות לא

תעשה כאנשים, וכן חייבות המה בכל מצות עשה שאי הזמן גרמא (קידושין כט, א), ורק מעט מצוות עשה שהז"ג הנשים פטורות, והרי אין לך מצוה ומצוה שלא תביא את האדם לידי שלימות, ומדוע איפה לא די בזה לזכותם בחיי עולם הבא עד שהוצרך לתלות באקרוי בנייהו וכו'.

אלא כוונת חז"ל היא כיון דפטורות הן

יעזור השי"ת שנוכל לשוב בתשובה, ואכן נתקן את ענין העג"ל על ידי קיום העג"ל דקדושה, בכל הני ג' ענינים, תורה - ע"י קביעות עיתים לתורה, ובעבודה זו תפילה, ובגמילות חסדים - על ידי ההתאספות שמתאספים יחדיו ומעוררים האחד את השני ומתדבקים באהבת חברים, ובזכות זה נשמע ונתבשר תמיד בשורות טובות ישועות וחסדים.

דברות קודש

הרב שמעון טיקוצקי

בפרסום ראשון על פרשת חוקת

גזירה היא ואין לך רשות להרהר אהריה

מספר הרה"ח ר' צבי הערשיל ברקוביץ שליט"א שזכה לשמש בקודש את כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע בעיה"ק צפת:

היה זה לאחר שאירע אסון במשפחתו של כ"ק אדמו"ר ז"ע (כאשר ל"ע נפטרה נכדתו ע"ה, הילדה הצעירה בת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מירושלים) באחד הלילות התלווית אל הרבי ז"ע כמדי לילה בטיולו היומי ב'הר כנען' בצפת לשאוף אוויר צח לבריאותו.

בתחילת הליכתו במשך כמה דקות לא הוציא הרבי מילה מפיו. שרוי היה בשרעפים, ניכר היה שלהבת אש בוערת בקרבו (ס'קאכט), ולאחר מכן פתח ואמר:

רש"י הקדוש בפרשת חוקת כותב על הפסוק 'זאת חוקת התורה וגו' וז"ל 'לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'.

ולכאורה צריך להבין העניין, למה באמת לא נתגלה טעמה של מצוות פרה, והרי בשאר המצוות נתבאר טעמיהם יפה ומהו הטעם שמצווה זו בכוונה תחילה לא נתגלה טעמה לישראל.

אלא י"ל שכאן נאמר כלל גדול לכל התורה ולכל יהודי, והוא שלא הכול יכולים לדעת, לא הכול מותר לדעת ולא הכול כדאי לדעת, ובלשו"ק: "נישט אלעס דארף מען וויסן, נישט אלעס מעג מען וויסן, נישט אלעס איז כדאי צו וויסן".

ומהאי טעמא לקחו מצוה אחת בתוה"ק שאין בה טעם, שנקיימה בלי טעם ובלי שום הבנה שכלית, כדי להשריש בליבנו עניין זה שלא הכול יכולים אנו להבין, לא כל דבר בהנהגת

מלימוד התורה כדילפינן התם (לה, א), וכיון דבאמת עיקר התגברות על היצה"ר היא על ידי התורה ואם כן בלא לימוד התורה הני נשי במאי זכין, איך ינצחו ליצר, ועל זה תירצו בגמ', דאכן בשכר שממתינות לבעליהן ההולכים ללמוד תורה בעיר אחרת ומוליכין בניהם ללמוד תורה, נמצא דיש להם חלק בלימוד התורה שלהם, והיא מגינא ומצלא עליהן.

השי"ת מסוגלים ורשאים אנו להבין, ועם זה עלינו לקיים רצונו ית' גם בלי הבנה.

הרבי ז"ע המשיך ללכת במשך כמה דקות כשהוא עטוף בשתיקה ושרעפים, ולאחר מכן חזר שוב על לשון זו, כשעיניו עצומות בדביקות: "נישט אלעס נישט אלעס דארף מען וויסן, נישט אלעס מעג מען וויסן, נישט אלעס איז כדאי צו וויסן - לא הכול יכולים לדעת, לא הכול מותר לדעת ולא הכול כדאי לדעת".

אינני יכול לתאר את הרושם העצום שעשו דברים אלו בשעה שיצאו מגחלי אש מפי הרבי ז"ע, את ההתעוררות והחיזוק באמונה שהיו ספוגים בהם, לאמור: גם אם איננו מבינים ומסוגלים להבין תמיד את רצון ה', למה נגזרה גזירה מסוימת, עלינו לקבל זאת באמונה ובאהבה, כי זהו יסוד התורה ויסודו של יהודי.

עד היום בהיזכרי באותו מעמד תרעד נפשי. בהזדמנות מסוימת חזרתי על מאמר קדוש זה בפני מו"ר האדמו"ר מויזניץ שליט"א ובשמעו זאת התלהב מאוד מהדברים וביקשני לחזור עליהם בהתפעלות עצומה.

מי שעושה למען הזולת אינו ניזוק

ומזה מי הנידה יכבס בגדיו וגו' (יט, כא). וברש"י, רבותינו אמרו שהמזה טהור וזה בא ללמד שהנושא מי החטאת טמא טומאה חמורה וכו' עכ"ל. יש לבאר העניין שמזה מי החטאת המטהר בפועל את הטמא - הוא אינו נטמא, הגם שנוגע ממש באפר הפרה, ללמדך שאדם הדואג לזולת, מי שעושה למען אחרים, הוא אינו ניזוק

(שבת פרה תשנ"ב, מרשימות הרה"ח ר' אפרים בריל שליט"א).

מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

יסוד פרה אדומה - מסירות נפש למען יהודי אחר

ויקחו אליך פרה אדומה. וברש"י, לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר, ע"כ.

הנה ביסוד טהרת פרה אדומה יש עניין של מסירות נפש למען השני, שהרי הפרה מטמאת טהורים ומטהרת טמאים, והמתעסקים בה היו צריכים להיטהר אח"כ בעצמם, והיה זה מסירות מצידם להתעסק בזה ולרדת דרגה כדי לטהר יהודי אחר.

והנה מי שהנחיל לנו יסוד זה של 'לטהר טמאים לטמא טהורים', שכדי להעלות ולטהר יהודי אחר ראוי לאדם להשליך עצמו מנגד ולמסור נפשו, היה משה רבינו ע"ה שהיה לו מסירות נפש אמיתית כדי להעלות את כלל ישראל, וכמו שאמר 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת'.

וזהו 'לעולם על שמך היא נקראת', שבחינה זו של 'לטמא טהורים לטהר טמאים', להיות מוכן להפקיר עצמו כדי להעלות ולטהר את השני, לעולם על שמו של משה רבינו היא נקראת, שהוא השריש עניין זה לדורות.

ובזה יבואר גם מה שמצינו (עיין יומא ד' ע"א) שאפר של פרת משה רבינו לא כלה ובכל פרה ופרה היו מערבין קצת ממנו, ד"ל שכל כהן בכל הדורות בגשתו להתעסק בפרה אדומה צריך להידבק במידתו ובדרכו של משה, שכדי לטהר ולהעלות יהודי אחר צריך להיות מוכן למסירות נפש, כי זהו יסוד בטהרת הפרה וכנ"ל.

(ש"ק חוקת תשנ"ג, מרשימות הרה"ח ר' אפרים בריל שליט"א, ש"ק חוקת תשנ"ח מרשימות הרה"ח ר' יואל עקיבא אייגר שליט"א).

02-374-30-10

בחו"ל: 1718-506-9119

לימוד הלכה יומית כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ג' סעיפים ליום בקיצור שולחן ערוך - ניתן לשמוע בקול לעלוב

"איך בין א ירושלימער"

ישוב בירושלים עיה"ק • יריעה מיוחדת על משכנות קדשו של רביה"ק אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע לאורך שנות הנהגתו בקודש • עובדות וסיפורים נדירים מפי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א מחשובי אנ"ש ומעתיקי השמועה בחצה"ק • {פרק עשירי בסדרה}

שלוש שנות זוהר מפוארות

בדרך הילוכו לקבלת שבת היה קורא כידוע בקול פולח כליות ולב את הפסוק "אש לפניו תלך", והקריאה הזו כבר העבירה את כל השומעים טפח מעל פני הקרקע, להתרוממות והתעלות הנפש, לעולם שכולו שבת.

זכורני, פעם הגיע לשולחנו הטהור של רבינו רב נכבד, כמוכן שהושיבוהו בתחילת השולחן ליד הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ר"י פינסק קארלין. באותה שבת הגיע להסתופף בצל רבינו גם כ"ק הגה"צ גאב"ד מאקאווא זי"ע בעל הע'טרת משה' שהיה יושב בראש השולחן ממש לצד רבינו.

השעה הלכה והתאחרה, מחוגי השעון כבר הצביעו על השעה כמעט 2 בלילה ורבינו טרם יצא לעריכת השולחן, אותו רב לא הסתיר את פליאתו ונענה בלחש באוזני הגר"י גרוסמן "וטירחא דציבורא מה יהא עליה? כלום הרבי אינו חושש להטריח את הציבור להמתין עליו".

כעבור זמן ירד רבינו מביתו להיכל הטיש'ן והתפלל קבלת שבת ומעריב ולאחר מכן ניגש למקומו בראש השולחן ואמר 'שלום עליכם' ומוזג את הכוס לקידוש, אך בטרם נטל לידיו את הכוס לקדש, נענה במילים סתומות:

'אויף טירחא דציבורא בין איך נישט חושש, איך הייס קיינעם נישט קומען - ל'טירחא דציבורא' אינני חושש, שכן איני אומר לאף אחד להגיע לכאן'... ובאמרו זאת הניח ידו בחביבות על כתפו של הרב ממאקאווא ואמר לו: 'מאקעווער רב איך מיינ נישט איך - אינני מתכוון חלילה אליכם'.

ומעניין לעניין, לעתים קרובות היה רבינו מורה לחלק בשוה"ט את שיירי צלחת המרק שלו לבחורים, בתנאי שכל בחור המקבל כף מרק ילמד בתמורה שלוש דפים גמרא. פעם אחת כשנכח הרב ממאקאווא בשולחנו של רבינו הושיט את ידו וביקש לקחת אף הוא שייריים מהמרק באמרו 'איך וועל אויך לערנען - גם אני מקבל על עצמי ללמוד דפי גמרא'.

אך רבינו מיד נענה ואמר לו: 'מאקאווער רב סאיז פאר מיר א זכיה אז איהר עסט מיינע

באמצע שנת תשל"ח, שלוש וחמש שנה לאחר שיצא מירושלים לתל אביב לאחר שנמלך בהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, נסגר מעגל בתולדות חצר הקודש לעלוב כשרבינו שב ומשתקע מחדש בירושלים עיה"ק, בבחינת 'חדש ימינו כקדם'.

במשך כשלוש שנים, עד שנת תשמ"א אז נחלה ל"ע, עשה רבינו את ישיבתו בירושלים קבע, שוב לא נזקק רבינו לאכסניות בירושלים, אלא היה שוהה בביתו נאוה קודש, שם היה מתפלל ואת השולחנות הטהורים היה עורך ב'היכל הטיש'ן' בקומה הראשונה.

היו אלו שלוש שנות זוהר מפוארות שנחרטו בדברי חצר הקודש. רבים מבני הדור בגיל העמידה בקרב אנ"ש זוכרים היטב את אותן טיש'ן עילאיים בהיכלו המואר באור יקרות של רבינו ברח' צפניה, בשבתות במועדים ובימי הילולא, טיש'ן רוויי הוד שעדיין חיים ומפעמים בלב כל מי שזכה להסתופף בהם.

בשורות הבאות נביא כמה זיכרונות ועובדות מאותה תקופה.

בשבת כל היהודים שווים

המעמדים הזכורים ביותר בליבו של כל חסיד, הן השבתות בצלו של רבינו ברח' 'צפניה' שהיה להם צביון מופלא ומרומם במינו. בליל שבת קודש היה רבינו יורד בשעת ליל מאוחרת (כדרכו בקודש) מביתו בקומה העליונה אל קומת היכל הטיש'ן, שם היה מתחיל להתפלל תפילת קבלת שבת ומעריב.

חסידים בעלי דעת הבחינו שמנהגו של רבינו היה להיכנס לביהמ"ד בליל ש"ק מזווית מיוחדת, כשבדרכו למקומו בכותל המזרח הוא עושה חצי הקפה מצד ימינו של השולחן הטהור, לאחר שסיים תפילתו היה ניגש לראש השולחן והפעם מהצד השני, משמאלו של השולחן, ובכך למעשה היה עושה הקפה סביב שולחנו כמנהג האריז"ל, אף שהיה עושה זאת בהצנע.

כזכור, עת רכש רבינו ה'ברכת משה' את דירתו בטבריה, בשנת תשל"ח, נשמעה מפיו התבטאות מופלאה לפיה כעת, לאחר שקנה דירה בעיר הקודש טבריה, לא די בכך שאינו מסיח דעת במחשבה מעיר הקודש ירושלים, אלא צריך לעשות פעולה ממשית להתיישב בירושלים.

באותה שעה, בשנת תשל"ח, כבר הייתה לרבינו דירה בירושלים ברח' צפניה שנרכשה כ"ז שנים לפני כן, אך מאחר ובקומה התחתונה של הבית התגורר דייר בדמי מפתח, ה"ה הרה"ג ר' זלמן סופר ז"ל יהודי ת"ח מבני ירושלים, נמנע רבינו עד כה מלהשתקע בדירה זו, בהעדר מקום בו יוכל להתפלל ולערוך את שולחנותיו במקלות קודש.

אך כעת, לאחר רכישת הדירה בטבריה, פנה רבינו אל הרה"ח המפואר ר' בעריש בריזל שליט"א וביקשו לדאוג עבור ר' זלמן סופר לדירה חלופית, ואכן ר' בעריש התמסר לעניין וקנה דירה אחרת עבור ר' זלמן.

משהתפנתה הקומה התחתונה הכשירו את המקום ל'היכל טיש'ן' מרווח (רבינו הקפיד תמיד לקרוא לו כך ולא בשם 'בית כנסת' כי חשש לדברי ה"ט"ז שלא לגור מעל ביכ"נ) כעת נסללה הדרך להשתקעותו של רבינו בירושלים.

וסיפר לי מחותני ידי"ג הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן בית רבוה"ק כי בשעה שנפתחו לראשונה שערי ההיכל ברח' צפניה, סיפר רבינו שהרה"ק ה'בית אברהם' מסלונים זי"ע בעת שהקימו את ביהמ"ד סלונים בירושלים התנה שמקום זה ישמש כמקום לתורה ותפילה ולהתוועדות וסעודות חסידים בצוותא ושיוכלו לאכול ולישן בו, וסיים רבינו שכך הוא מתנה גם על מקום זה. ומפי הגה"ח ר' שלמה מנחם וינשטוק זצ"ל נכד רביה"ק הרדצ"ש זי"ע שמעתי שבשנת תשי"ד, כאשר פתחו את שערי בית מדרשו 'בית דוד' ברח' בהר"ן בירושלים נענה רבינו גם כן בנוסח זה שביט מדדש זה יהיה מקום לתורה ותפילה וסעודות חברים, לאכול ולשתות בצוותא ואף לעשן סיגרי'.

2 אגב, הרה"ק מראפשיץ זי"ע אמר פעם לתלמידו הרה"ק מצאנו זי"ע, אם רוצה אתה להרגיש טעם של שבת ביום ראשון, אל תיטול ידיך ל'מלוה מלכה' במוצאי שבת ואזי למחרת ביום ראשון תוכל להרגיש עדיין טעם שבת, ואכן מובא שהרה"ק מצאנו היה נוהג לשורר זמירות של מוצאי שבת בארוחת הבוקר של יום ראשון.

לפי הזמנים שלי, אבל כשהשני עורך שמחה, אז חייבים לעמוד בלוח הזמנים ולהגיע בזמן שנקבע. ועל דרך אמרתו הקדושה של רבינו: "אלע עניינים איז זייער גוט און זייער חשוב, אבער נישט אויף יענעמס חשבון - כל ה'עניינים' שיש לאדם בעבודתו הריהם טובים וחשובים ביותר, אבל לא על חשבוננו של השני".

1 בעניין זה מוסיף הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן בית רבוה"ק: רבינו ה'ברכת משה' זי"ע עם כל זה שעבודתו הקדושה הייתה למעלה מן הזמן, הרי כשהזמינו אותו לשמחות לחתונות או לברית וכדו', היה מדייק מאוד בהגעתו, ולא היה שייך אצלו לאחר כלל. והיה אומר על כך "אצלי בבית, אינני מחייב אף אחד להגיע אליי וממילא יכול אני להתנהג

שיריים - זכות היא בשבילי שאתם תאכלו מה'שיריים' שלי, אבל את זה מחלק אני במיוחד עבור הבחורים שלומדים דפי גמרא עבור השיריים".

זכורני שפעם הגיע לשולחנו של רבינו בליל שבת קודש יהודי נגיד מפורסם מעשירי חו"ל, אחד ממקורביו של רבינו שהבחין בנוכחותו מיהר לקרוא לעברו בקול רם בשמו שיעלה לשבת במקום מכובד במרומי השולחן.

ואולם רבינו כששמע זאת קרא מיד לעבר אותו מקורב מתוך התלהטות והתעוררות עצומה:

"שבת, שבת, טאהר מען נישט האלטן קיין געלט, ממילא איז דאך גלייך מיט אלע אידן - בשבת הרי אסור להחזיק כסף, ואם כן הרי כל היהודים שוים!"... (היינו בשבת אסור להחזיק כסף, וממילא אין 'גבירים' ואין נגידים, כל היהודים שוים, ואם כן מה לך כי חרדת כל כך לכבדו ולהושיבו מחמת עושרו).

אתם רוצים לרמות אותי?

מי ימלא את עבודתו הקדושה של רבינו ביוםא דשבתא. מנהגו היה לסיים את כל ספר התהלים במהלך יום השבת, ואף שבאמצע אמירת הספר היה צריך להפסיק לתפילות ולסעודה, מ"מ כל עוד שלא סיים את ספר התהלים מקפיד היה לדבר אך ורק בלשון הקודש.

ומרגלא בפומיה: אצלנו היה עניין לומר בשבת קודש את כל התהלים בלי הפסק. אני איני יכול לעמוד בזה ונאלץ לעשות הפסקה באמצע, אך לכל הפחות נזהר אני שלא לדבר באמצע אמירת התהלים אלא בלשון קודש.

בדרך כלל כשהיה נוטל ידיו לסעודת צפרא דשבתא, היה אוזן לאחר קאפיטל קי"ט, והיה ממשיך לומר תהלים באמצע סעודה שלישית עד שסיים כל התהלים באמצע הסעודה. זכורני פעם אחת שהיו לרבינו עוד הרבה פרקי תהלים לסיים, ולא רצה לעכב את העולם נענה ואמר: "מצינו בגמרא (תענית יב) שמי שאינו יכול להתענות אזי 'ליתב תענית לתעניתא' היינו שישלים תעניתו בפעם אחרת", וסיים על עצמו על דרך זה, שישלים את אמירת ספר התהלים במשך השבוע.

את השוה"ט דצפרא דשבתא היה עורך רבינו בשעה מאוחרת מאד, לרוב לאחר שכבר יצאה השבת, אז היה מסיים את תפילת מוסף והיה פונה לעשות 'קידושא רבא' על יין שרף, בראנפן ומזונות.

הייתה זו אחותו הרבנית מרת אלישבע ליפשיץ ע"ה, בת רביה"ק הרשנ"ז זי"ע, שהייתה לה 'חזקה' להכין עבור רבינו את ה'לעקח'לך', מיני מזונות שהיה אוכל רבינו בסעודה זו לאחר הקידוש.

לאחר מכן היו מגישים לשוה"ט את הטשולנט, ומנהגו היה להגביה את צלחת הטשולנט הרווחת ולהריח את ריחה 'אה, אה', וכמעט תמיד היה משמיע דברי שבח וקילוסין על מאכל מקודש של שבת זה, בהזכירו את מאמר חז"ל 'תבשיל של שבת ריחו נודף'.

ולפעמים אמר "כה מחבב אני את מאכל הטשולנט, עד שאם הייתי יכול הייתי אוכל כל הטשולנט שבעולם". אמנם בפועל לא היה

טועם מהטשולנט כי אם כמה כפות ספורות, אך על כל כפית וכפית שהביא לפיו היה מקדים ואומר "שבת, שבת". לאחר שסיים לאכול הטשולנט היה מברך 'על המחיה'.

והיה מספר רבינו שאביו, רביה"ק הרשנ"ז זי"ע היה מחנך תקיף, 'א שטרענגער מחנך', אך מעולם לא אמר לבנו - רבינו דעה בחינוך, כיון שלא רצה לשנות בו כהוא זה מחינוכו של הסבא רביה"ק הרדצ"ש זי"ע שעל ברכיו נתגדל.

אמנם פעם אחת ויחידה חרג רבינו הרשנ"ז מדרכו, היה זה כאשר הבחין שבנו - רבינו נמנע תמיד מלאכול מהטשולנט כי קץ במאכל זה, וסטר לו אביו על לחיו וצויה עליו לאכול ממאכל של שבת, ומאז נכנסה בו חביבות למאכל הטשולנט.

בקרב חסידים בני בינה הייתה ההרגשה, לשמע סיפור זה, שכיון שבילדותו הייתה לרבינו דחייה ממאכל הטשולנט שסודו בהררי קודש, על כן השתדל כל ימיו לפייסו ולכבדו ביותרת הכבוד, באופן יוצא מן הרגיל.

וכאן חקוק בזיכרוני מעשה מופלא. רבינו היה מקפיד שהטשולנט שמגישים לו בסעודה זו יהיה מסיר שהוטמן כל השבת על ה'בלעך' ולא עבר חימום נוסף במוצ"ש. למרות שכאמור הוא אכל את הטשולנט לאחר שיצאה השבת, מקפיד היה שלא יחמומו את הטשולנט לאחר השבת.

והנה אירע פעם שכפי הנראה כבה הגז במהלך השבת ובמוצאי שבת כשביקש הרה"ח ר' אברהם עין שמר ז"ל להגיש לרבינו את הטשולנט גילה שהוא כבר הצטנן, מיהר ר' אברהם לחמם את הסיר מחדש על האש, שכן הוא כבר הוציא את השבת, והגיש לרבינו צלחת טשולנט מהבילה.

רבינו נטל את הצלחת כדרכו והריחה 'אה, אה', ולפתע עצר ונענה בלשון הקודש (כי היה עדיין באמצע התהלים כנ"ל): "אתם רוצים לרמות אותי? אתם רוצים לרמות אותי? אתם רוצים לרמות אותי?" מתברר שרבינו 'בהריחו ביראת ה' הרגיש שהטשולנט עבר חימום מחדש לאחר השבת... הייתה זו רוח הקודש גלויה שנראתה בבית מדרשו.

קידוש לבנה באמצע הסעודה

לאחר מכן היה רבינו מתפלל מנחה של שבת קודש, אחרי מנחה היה עושה קידוש נוסף והיה שותה כוס יין ואז היה נוטל ידיו והיה אוכל חלות ודגים, לאחר מכן באמצע הסעודה היה נוטל שוב ידיו באמצע הסעודה ובוצע על שני חלות נוספות במיוחד לכבוד סעודה שלישית, ואז היה מטבל החלה בדגים וביצים ובמעט טשולנט (שהביאו לו בשנית לסעודה זו).

כידוע הנהיג רבינו לעשות 'קידוש לבנה' באמצע סעודה שלישית אם כבר יש ז' שלמים, והסביר פעם את טעם הדבר שקבע הנהגה זו (שמקורה בהרה"ק מצאנו זי"ע שהיה נוהג כן לפעמים, וכן נהג הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע).

ואמר שיש שני סיבות לדבר: האחת, כי לאחר שמקימים מצוה צריך לטעום דבר מה, כמו שנהגו אצלנו לעשות לחיים על חלבה ובראנפן,

ולאחר מעריב קודם הבדלה אי אפשר לטעום (ומה גם שרבינו לאחר שסיים סעודתו, לא היה יכול לטעום באותו היום מאומה, כדלהלן).

שנית, הוסיף רבינו כיון שמסיים אני תפילת מעריב במוצאי שבת בשעה כל כך מאוחרת חוששני שאם אמתין עם הקידוש לבנה עד אז יהיו כאלו שימהרו לחזור לביתם מיד לאחר התפילה וישכחו לעשות קידוש לבנה.

(אגב, על הנהגה זו של רבינו, שלאחר שכבר אכל פעם אחת ביום לא היה מסוגל לאכול פעם נוספת, זכורני, היה זה כש"ק האדמו"ר רבי אברהם אייגר מלובלין זי"ע חיתן את בתו עם הרה"ח המפואר ר' זוסמן טייטל שליט"א.

לפני החתונה הגיע האדמו"ר להזמין את רבינו וכפי הנראה באותו מעמד הבטיחו רבינו שיגיע לחתונה וישתתף בסעודה. בטרם יצא רבינו לשמחת החתונה, ביקש ממני לקחת חצי 'מאשין מצה - מצת מכונה' ולקחת עמי לחתונה, ואמר לי שכיון שהבטיח להאדמו"ר מלובלין שייטול את ידיו בחתונה מוכרח הוא לקיים הבטחתו.

ואכן בסעודת החתונה נטל ידיו ואכל מהמצה שהבאנו, ואמר לבעל השמחה הרבי מלובלין שלא יכבדו במאומה לא בדגים וכדו', כי אינו יכול לאכול יותר, "רק כיון שהבטחתי אני מוכרח לקיים").

"אליהו הנביא"

במוצאי שבת קודש לאחר שעשה רבינו הבדלה היה מתיישב ומעשן סיגריה, לאחר מכן היה מבקש שיביאו לו כוס של מי ברו, 'איין פאכע וואסער', היינו מים פשוטים, פושרים, והיה לוגם קצת מהכוס והיה מניח ידו על הכוס ואומר את ה'אליהו'.

ומנהגו היה לומר בשעה זו את הבית הראשון בפיוט 'אליהו הנביא' והיה כופל ג' פעמים אליהו הנביא, אליהו התשבי וכו', (אליהו הנביא היה כופל עשר פעמים, ואליהו התשבי כו' היה כופל תשע פעמים), ולאחר מכן היה מסיים בפסוק 'ככתוב הנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא וגו'.

פעם הרהיב עוז הרה"צ ר' זלמן בריזל זצ"ל ואמר לרבינו שבפסוק זה נאמר 'הנני שולח לכם את אליהו בלי וא"ו, והטעם משום שרק לעתיד לבוא בעת הגאולה יושלם שמו של אליהו עם וא"ו, ואילו רבינו נוהג לומר הפסוק בשם המלא 'אליהו'.

רבינו שמע את דבריו ונענה בקול מהורהר 'אזוי, כך אתם אומרים', ומיד לאחר מכן נענה שוב, בניחותא, 'אליהו הנביא, אליהו הנביא', היינו שהמשיך לאחוז בדרכו בקודש.

לאחר מכן ניגשתי אל הרה"צ רבי זלמן זצ"ל ושחתי בפניו את המעשה על הרה"ק ר' ישעיה'לי פשעדבורז'ער זי"ע שבערוב ימיו היה אומר "משיח איז שוין דא - משיח כבר נמצא כאן", והסבירו צדיקים שלכל יהודי יש חלק במשיח שעליו לתקנו, ורבי ישעיה'לי כבר תיקן את חלקו במשיח ולכן מרגיש הוא שמשח כבר כאן, כי סבור הוא שכולם כבר תיקנו את חלקם כמותו.

וסיימתי ואמרתי שהרבי הרי עמל ומתייעג

תמיד בעבודתו הק' להביא לימות המשיח, ואם כן אפשר על זו הדרך שהוא כבר תיקן את חלקו במשיח ולכן יכול הוא לומר 'אליהו' כמו שיאמרו לעתיד לבוא, והרה"צ ר' זלמן מאוד נהנה מתשובתי.

ה'מלוה מלכה'ס' ביום ראשון

בשלושת השנים האלו שהתגורר רבינו בירושלים התחדש אצלו מנהג עריכת טיש מלוה מלכה ביום ראשון, ומעשה שהיה כך היה:

באחד הימים כששהה רבינו בעיה"ק טבריה הביאו לו את הספר 'אוהל שמעון' על הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב ז"ע (בעריכת הרב מאיר וונדר) בו נכתב שצדיקי בית לעלוב מתייחסים אחר הרה"ק מיערוסלב, דרך הרה"ק ר' יצחק ציינווירט מווישניצא ז"ע.

הרבי בראותו זאת נענה מיד שלא שמע מעולם על ייחוס זה, ואמנם למפרע התברר שהייתה זו טעות ובמהדורה הבאה תוקן הדבר. כשעבר רבינו על ספר זה ראה בהנהגותיו של הרה"ק מיערוסלב שהיה נוהג לערוך 'מלוה מלכה' ביום ראשון.

כשראה רבינו הנהגה זו נענה ואמר בחיך "אויף דעם וועל איך איהם ניצ'ן אלס זיידע - בשביל הנהגה זו אשתמש בהרה"ק מיערוסלב בתור סבא"..." ומני אז החל רבינו לערוך את שולחנו הטהור לרגל 'מלוה מלכה' ביום ראשון.

ואמנם רביה"ק נענה על אתר כי ראשית, אם היה זקני רביה"ק הרדצ"ש ז"ע נכדו של הרה"ק ר' פינחס בוודאי היינו שומעים זאת מפיו.

ושנית, הוסיף רביה"ק בחריפות, "איך האב אזוי פוהל זיידעס וואס איך דארף תשובה טאהן פאר זיי, הן יש לי כה הרבה אבות קדושים שהנני בוש מפניהם בראותי כמה רחוק אני ממעשיהם, והנני עושה תשובה מדי יום ביומו על שאין מעשי מגיעים למעשי אבותיי, וכי חסר אני עוד סבא קדישא שאצטרך לעשות תשובה בגללו"...

ובעניין זה היה מרגלא בפומיה דרבינו "מהי מעלתו של בנן של קדושים? הבושה, כשהוא מסתכל על אבותיו וזקניו הקדושים ומתמלא בושה ושברון לב לנוכח מצבו הרוחני ביחס אליהם, זוהי מעלתו של בנן של קדושים".

תיקון: בשבוע שעבר נכתב בטעות בהערה שהרבנית שיינא עלקא ע"ה הייתה אשת רביה"ק הרא"מ ז"ע ולא היא, היא הייתה בתו של רביה"ק הרא"מ ז"ע, ואילו זוגתו של רביה"ק הרא"מ הייתה הרבנית מרת מאטיל ע"ה שהייתה נכדת הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע.

(המשך יבוא בעז"ה)

לעתותי ערב של יום א' היה נוטל ידיו לסעודה והיה משורר הזמירות והפיוטים של מוצאי שבת, היה זה מהטיש'ן היפים והנעלים ביותר. לא שייך לתאר את החן העילאי שנסוך היה עליהם.

הציבור לא היה גדול, שכן הבחורים היו בישיבות הק', רבינו היה יושב אז ברוגע מופלא, בשלוות נפש שלא מעלמא הדין ערך את שולחנו לפני ה', והיה משוחח על צדיקים בעלי ההילולא, היו אלו טיש'ן 'מעין עולם הבא' שהשרו על כל הנוכחים התרוממות והתעלות שאין כמותה.

אגב, מעניין לעניין, אם בענייני ייחוס עסקינן, לפני כמה עשרות שנים ניגש אלי יהודי יודע ספר המצוי בתולדות הצדיקים ובפיו תגלית מרעיהו: לאחר מחקר מקיף הוא הגיע למסקנה שרביה"ק הרדצ"ש ז"ע היה מצאצאי הרה"ק רבי פינחס מקוריץ ז"ע.

בשמעי את דבריו אמרתי לו בבירור שלדעתי לא ייתכן הדבר, שכן אם היה רבינו הרדצ"ש מצאצאי הרה"ק מקוריץ לא היה הדבר נשמר בסוד ובוודאי היו שומעים על כך מפ"ק, אמנם הלה לא קיבל את הדברים.

הצעתי לו "הבה ונשאל את רבינו", היה זה בערוב ימיו של רבינו, הוא כבר היה על ערש דווי לאחר שנחלה ל"ע, נסענו לבני ברק לשיכון ה' ונכנסנו לקודש פנימה, הוא שטח בפני רבינו את כל הפרטים שהעלה בידו.

ישראל אשר בך אתפאר

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, מרחשין שפתותינו בהודיה והלל, ומקרב ליבנו ההומה רגשי גיל וחדוה שגורות בזה ברכותינו ליידינו הנכבד והחשוב, העושה צדקות נפלאות ונצורות, איש חי ורב פעלים, מרנין לב אלמנות ויתומים, רודף צדקה וחסד, העומד לימינו תמיד ומסייע בלב ונפש חפציה, מוסר עצמו במסירות עילאית ובאופן נפלא לרבוה"ק זיע"א ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהחזירו לו בעבותות אהבה רבה, איש חסד לכלל ולפרט, טוב למקום ונח לבריות, ירא ושלם, לבו פתוח כאולם לזולת, שמו מפארים בעדת ידידיו ומעריציו, ה"ה

הרבני הרה"ח המפואר ר' שמואל ישראל הכהן וייס שליט"א

ומנב"ת נוב"ב שתחי'

לרגל תת ה' שמחה מפוארת באהלם בנישואי נכבד החתן, המופלג בתורה וירא"ש ובמידות טובות, כליל המעלות, ברוך הכשרונות

החתן יוחנן הכהן הי"ו

עב"ג הכלה המהוללה והחשובה שתחי'

בת הרה"ח ר' בצלאל ריזמוביץ ז"ל

יבואו איחולנו וברכותינו מאוהל מועד אל הכהן

שמו הטוב הולך לפניו, בנין רבנן אלה תולדותיו

ראש וראשון הוא לכל דבר שבקדושה, כה לחי

אלמנות ויתומים יעודד, ויטיב להם עד בלי די

לפני רבוה"ק משרת ככהן את הקודש, ויהי לנס

ותן ה' האלוקים שהזיווג יעלה יפה יפה, יפרח ויוריק כגן רווה, ולבית נאמן יתהווה, לעד ישכנו אהבה ואחוה,

השפע והברכה, נהורא נפישא ורוב טובה, לאורך ימים ושנים, דשנים ורעננים

שמחת החתונה אי"ה ביום ראשון באולמי בגן אירועים אטורה לטרון - מיני ישראל

לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים בשמחתי, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני

הזמנות פרטיות לא נשלחו כלל, נא לראות הזמנה זו כאישית

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נו"נ לרבוה"ק

תלבושתו של הסניגור

מתרחש פה. וכה סיפר:

סוחר מופלג וירא שמים היה אבי. מנכבדי העיר ברלין היה ומקום מושבו בבית הכנסת היה בכותל המזרח, סמוך לכסאו של הרב. רוב מסחרו היה באריגים וחנות הבדים שלו בברלין פירנסה אותו בכבוד כל חייו. כשהגיע לזקנה נטשתי את מלאכתי הקודמת והחילתי לסייע בידו בניהול החנות.

אבא הלך והזדקן, כוחותיו כלו. שמת לי לב שהוא מוטרד מאד, מדי פעם היה נאנח אנחה כבדה. "מדוע אתה נאנח, אבא?" שאלתי מזמן לזמן, במענה על שאלתי נאנח עוד אנחה כבדה, הביט בי במבט עגום ונאנח בשלישית.

כשחלה אבא את חוליו אשר ימות בו, ניצבתי ליד מיטתו ושימשתי אותו בנאמנות ומסירות מבוקר ועד ליל, נידדתי שינה מעיני ולא משתי ממנו. וכל העת היה אבא נאנח, אנחות כבדות המשברות ליבו של שומעיהן.

"שתי שאלות לי אליך אבא יקר" פתחתי ואמרתי לו, "מדוע אינך מפסיק להיאנח. שנית, מה יאה על חנות האריגים שלך?"

אלו היו ימי האחרונים של אבא, כמעט לא נותר בו כוח לדבר. ראיתי עליו שמתאמץ לאסוף כוחות, נשם עמוקות ואמר לי, "תשובה אחת לשתי השאלות. רוצה אני להוריש לך את החנות, בני יחיד, אך חוששני שלא אעשה כן, אלא אצווה עליך לקרוא לעורך דין ולצוות את החנות למכירה ולחלק את הדמים לצדקה לטובת עניים מרודים."

כל כך נדהמתי שהדיבור ניטל מפי. זמן מה לא הצלחתי לפצות פה ולומר מילה. "אבל אבא" אמרתי לבסוף, כשהתאוששתי מעט מההלם, "למה תעשה לי כזאת?"

"משום שאני מכיר אותך, בני יקירי, ויודעני שלא תשמור שבת. איך אוכל להוריש לך נכס יקר כזה ולגרום לך במו ידי לחלל את השבת!?" ענה אבא בשפה רפה ומיד החל להיאנח שוב.

כעת הבנתי את פשר אנחותי התכופות של אבא. הוא היה בטוח שהחנות שלו תהיה פתוחה בשבת. למען האמת צדק בחששו. הייתי רחוק באורח חיי משמירת תורה ומצוות, אלא שבאותם ימים בהם שימשתי את אבא בחוליו וראיתי את מר המות מתקרב אליו צעד אחר צעד, עברו בי הרהורי תשובה לא מעטים. באותו רגע התחזקתי וקראתי בקול, "אבא, אני מקבל עלי קבלה גמורה לשמור שבת, לא אחלל את השבת ויהי מה!"

אבא התרגש מאד מדברי הכנים. אך עדיין היסס, הוא שקע במחשבות עמוקות ואחר כך אמר לי בשארית כוחותיו, "אם תבטיח לי בתקיעת כף, שבכל יום ששי בשעה 12 בדיוק תנעל את החנות - הריני מוריש לך אותה!" לא היססתי כלל, הקרבן היה נראה קל לעומת

הרווחים הגדולים הצפויים מן המסחר בששת ימי המעשה. על אתר תקעתי לו כפי והבטחתי בפה מלא "בכל יום ששי, בשעה 12 בדיוק, החנות תינעל!"

חיוך של קורת רוח חלף על פניו המיוסרות של אבא. על אתר שינה צוואתו ואחרי יומיים גווע וייאסף אל אבותיו.

שנים מספר הצלחתי לשמור על הבטחתי. מדי יום ששי, בשעה 12, רגע לא יאוחר, היתה החנות ננעלת. מן השעה 11 לא הורשו קונים חדשים להיכנס אל החנות, ובאחת עשרה וחצי החלו הזבנים מזרזים את הקונים ולבקש מהם, באדיבות ותקיפות, לסיים במהירות את הקניה ולעזוב את החנות.

"עד לצהרי אותו יום ששי", עירפל מבע של מורת רוח את אישוני של הסוחר הגרמני, המתוודה בביתו של בעל ה"ייטב לב", וכל אנשי הבית מסכימים לדבריו בדממה, "אל החנות נכנס גרף גדול מעיירה סמוכה לאייזנשטאט כדי לקנות כמות גדולה של בדי קטיפה יקרים ביותר. קונה כמוהו אין מזדמן אלא פעם בשנה, והרווח שנסקף מהעיסקה עימו היה עצום. הזבנים שזירזו את כל הקונים האחרים לא העזו להשמיע אף מילה באוזניו, אבל אני הצצתי בשעון בעצבנות גדולה. לקראת השעה 12 אמרתי פתאום לפריץ:

"יסלח לי כבודו, אבל עלי להפסיק את העיסקה בשלב זה, יען כי עלי לנעול כעת את החנות."

הגרף הביט בי בהשתאות וביקש הסבר לדברי המוזרים. סיפרתי לו על השבת וקדושתה והלה תמה עוד יותר. "עכשיו רק צהרים, נוכל לסיים עוד כמה וכמה עיסקאות עד לשקיעה החמה." "אינני יכול, החנות שלי ננעלת בכל יום ששי בצהרים, וגם היום יהיה כך" אמרתי נחרצות.

פניו של הפריץ סמקו בזעם, "אחת מהשתיים: או שאתה ממשיך איתי עד לסיום העיסקה, או שהכל מבוטל."

הייתי נתון בין הפטיש והסדן, "אל תהיה טיפש, רווח עצום עלול לרדת לטמיון ברגע אחד", צעק קול אחד בציודו השמאלי של ליבי. "תקעת כף לאבא" ענה לו קול אחר מצידו הימני של הלב. ואני הלכתי שבי אחר הקול שבא משמאל, לקיים מה שנאמר "לב כסיל בשמאלו". בפעם הראשונה מאז נפטר אבא לא נסגרה החנות בשעה 12, אך הרגעתי את מצפוני המייסר ולחשתי לו כי זהו מקרה חד-פעמי שלא ישנה עוד.

שעות חלפו, לקראת שבת לא הראה עדיין הפריץ כל רצון לעזוב. אדרבה, הוא ישב בזחיות דעת על כסא מרופד, רגלו האחת על השנייה, ומדי פעם הגדיל את העיסקה והקריא עוד כמה שמות של אריגים משובחים מתוך רשימה ארוכה שהכין מבעוד מועד...

רבי יקותיאל יהודה טייטלבוים זי"ע, אב"ד דק"ק סיגעט, ומי שחיבר את הספר "ייטב לב", היה נכדו של בעל ה"ישמח משה" זי"ע מאוהל; אביו של בעל ה"קדושת יום-טוב", רבי חנניה יום-טוב ליפא טייטלבוים מסיגעט זי"ע; וסבו של הרבי מסאטמר, רבי יואליש טייטלבוים זי"ע.

לעת ערב פנה הרבי אל משמשו בבקשה להביא לו את השטריימל והקפוטה. "מה!?" השתומם הגבאי.

"אכן כך, בבקשה ממך" שנה בעל ה"ייטב לב" על בקשתו באזני הגבאי,

"הבא לי את בגדי השבת שלי, השטריימל והז'פיצה".

האיש לא ידע מה לחשוב, מדוע זקוק הרבי למלבושיו השבתיים ביום חול רגיל, לעיתותי ערב. שמא תאמר מוזמן הוא להיות סנדק בברית מילה? אח, לא יתכן, החמה נוטה לערוב, "ימול" אולי יהיה, אבל "וביום השמיני ימול" כבר לא יהיה... גם כל חופה וסידור קידושין לא נשקפו באופק. אך הנה כבר נשמע קולו של הצדיק המבקש ממנו בשלישית להביא לו את הבגדים, והגבאי לא חיכה עוד. התנער מהרהרויו וספקותיו ועשה חיש את רצון הרבי.

לבש הרבי את בגדיו השבתיים, וישב ליד שולחנו. לא עברו אלא דקות מספר ומדלת הבית נשמעו נקישות. בפתח הבית עמד יהודי לבוש קצרות כדרך הסוחרים מבני אשכנז (דייטש'ן) ומראהו המצוחצח והמהודר מעיד בו במאה עדים כי איננו מן האביונים.

"דבר לי אל הרבי, האוכל לראותו?" לחש באוזני הגבאי.

ניגש הגבאי אל בעל ה"ייטב לב" ושאל אותו אם להכניס אליו את ה"דייטש'ן". הרבי הנהן בראשו.

מיד קרא הגבאי לסוחר העשיר להכנס. הלה נכנס לחדר, הציץ מעט ברבי היושב ליד השולחן ומיד חוורו פניו, בהתרגשות עצומה לחש "כן, זה הוא... זה הוא" ומיד התמוטט וצנח ארצה, חסר הכרה.

שעה ארוכה עמלו הגבאי עם בני ביתו של הרבי ושפשפו את רקותיו של הסוחר המעולף במים צוננים וכוהל חריף עד שהקיצו אותו מעלפונו, כשניעור הגמיעו אותו כוס חמין, האכילוהו וקיקים עשויים בדבש עד ששבה אליו רוחו ויאורו עיניו. או אז ניגש אל בעל ה"ייטב לב" שקיבל את פניו במאור פנים וצהלה גלויה, כאילו מכר ותיק היה. "האם היית כאן בעבר?" שאל אותו הגבאי בפליאה, יען כי לא הכירו כלל. "לא, מעולם לא הייתי פה" ענה בתמימות. שתקו בני הבית ולא דחקו בו לשמוע את אשר בפיו, אלא שהלה חש מעצמו צורך פנימי לגולל מעט מן המועקה שבליבו ולהסביר מה

בני ביתו של ה"ייטב לב" שתקו בתדהמה, ורק הרבי אמר בניחותא לגבאי הנרעש, "כעת מבין אתה מדוע רציתי שתתן לי את השטריימל והקפוטא? רציתי שהסוחר הדייטש יכיר אותי, שיראה אותי בדיוק כפי שהייתי נראה באותו ליל שבת, בבית דין של מעלה!"...

(שמעתי מדודי זקני, הגה"צ רבי חיים אליהו שטרנברג זצ"ל, שהיה ממקורבי הרבי ה"דברי יואל" מסאטמר זיע"א)

לעילוי נשמת
האברך החשוב, אשר יגע בתורה ויראת שמים, פאר המעלות והמידות מגזע אוראלים ותרשישים
הגאון רבי דוד שלום הלוי זצ"ל
בן להבדלחט"א הרה"ח ר' **דב פנחס הלוי סגל שליט"א**
נלב"ע ח' תמוז תנצב"ה
הוצנח ע"י אביו ידידינו הנכבד הרה"ח ר' **דב פנחס הלוי סגל שליט"א**

בטענותיו! עוד רגע קט עמד לצאת פסק הדין שיקבע כי מוטב שאשאר עם אבא, שם למעלה...

ופתאום הגיע יהודי נשוא פנים, לבוש בשטריימל וז'פיצה שבתית, ויאמר לאבי: הנח לבנך, אין עונשין אלא אם כן מזהירין! פעם אחת נכשל, תן לו לתקן!

אבא לעומתו נתקש ותבע למצות איתי את הדין. אך הזקן נשוא הפנים לא הניח לו, עמל וריצהו בכל מיני טענות ודברים, וביקש לתת לי הזדמנות לשוב בתשובה. ניגש אבא אל דייני די רקיעא ושאל אותם מי הוא האיש. ענוהו שזהו הרבי הקדוש מסיגעט, וכי דעתו הקדושה נשמעת היטב למעלה בכל עידן ועידן. כיון ששמע אבא כך מיד נתרצה והסכים שיתנו לי ארכה לשוב בתשובה שלימה.

התעוררתי שטוף בזיעה קרה. הבנתי שחיי ניתנו לי לשלל בזכות צדיק שלא ראיתיו מימי, אך מעולם לא שמעתי על עיר ששמה סיגעט. בבוקר הלכתי לבית הכנסת ושאלתי על העיר. בליבי אמרתי, אם אין עיר כזו, אות הוא שהחלום איננו אלא פרי דמיון, מהרהורי הלב.

לתדהמתי נודע לי מפי יודעי דבר על סיגעט, העיר השוכנת בהונגריה. מיד החלטתי לנסוע לכאן. בראותי את הרבי בבגדיו השבתיים נזדעזעו כל איברי, יען כי תיכף הכרתי את פניו הקדושות של הזקן שהמליץ עלי טובות בשעה שאבא רצה להענישני בכל חומר הדין".

השבתה התקרבה ובאה לעולם ואני הייתי בין המצרים. אזרתי עוז ועמלתי לרצות את הגרף בדברי ריצוי ושידול אין קץ, בקושי רב נאות לסיים את הקניה. סמוך לכניסת השבת הצלחתי לסגור את החנות. השמש השוקעת צבעה את מדרכות ברלין בזהב ויהודי העיר צעדו בבגדי שבת לבתי הכנסת בשעה שרצתי אל ביתי בחופזה. חשתי בושה עצומה, לא עמדתי בניסיון! ובאותו רגע עצמו ליטפה ידי את ארנקי התפוח, הפריץ שילם במזומנים, בחודשיים של מסחר לא הרווחתי כמו ביום ששי אחד!

אותו לילה חלמתי חלום נורא.

אבא זכרונו לברכה התגלה אלי לבוש בתכריזי הלבנים. פניו הביעו כעס גדול. "באתי לקרוא לך לדין תורה" אמר לי.

"דין תורה? למה?"

"הפרת את תקיעת הכף שנתת לי" ענה אבא המנוח ומשך בידי. פרחתי עימו גבוה מעל גבוה, עד שהגעתי למקום נורא הוד. "כאן הוא בית הדין של מעלה" הסבירו לי. טרם היה סיפק בידי להתעשת, וכבר שמעתי את אבא מרצה את טענותיו כלפי ומספר על תקיעת הכף שנתתי לו טרם פטירתו. בית הדין שקל את צדדי הזכות והחובה.

עיני חשכו. בית הדין מצא שאבא צודק

ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה

הריגת בעלי חיים בשבת

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

אות ב] כתב שאין להקל בזה אלא במקום שיש צער גדול, וכן בשו"ת ציץ אליעזר [ח"ט סכ"ב] כתב: ושומר נפשו ירחק מזה, וכבר כתב הגר"ח נאה בקצות השולחן [סקכ"ב סקי"א] שלא לרסס בשבת, דלפעמים מרסס בטעות על המעופפים ונמצא הרגם בשבת.

ה. היתר להוריד המים בבית הכסא כשזובים נמצאים שם.

מותר להוריד המים בבית הכסא כשמעופפים נמצאים שם, כיון שאין כונתו להרגם אלא לנקות את בית הכסא והוא כמלאכה שאין צריכה לגופה דבמקום היזק וצער מותר. [וגם להרמב"ם דסובר שמלאכה שאין צריכה לגופה חייב, היכי דהוי כמתעסק בעלמא מותר, שו"ת מנחת יצחק ח"י סכ"ז, שבט הלוי ח"ו סצ"ד, והוסיף השבט הלוי דטוב יותר אם יוכל שלא להוריד המים בזרם חזק].

ו. מצא בכלי לנטילת ידיים חרק מה יעשה.

מצא חרק בכלי שהכין עבורו לנטילת ידיים שחרית, אזי אם הכלי יבש, יהפוך הכלי והחרק יפול מעצמו על הארץ, ואם נשפך כבר קצת מהמים והחרק עדיין חי וצף עליהם, מותר ליטול ידיו בנחת בצד השני של הכלי במקום שאין החרק שם, דבזה האופן אין כאן פסיק רישא והוא דבר שאינו מתכוין. [שו"ת שרגא המאיר ח"ו סקס"ג או"ה].

במחובר יש בהריגתם איסור תורה, ומה שנתהו בפירות תלושים, או מחמת עיפוש, אסור להרגם מדרבנן. [מ"ב שם סקמ"א].

ג. תולעים הנמצאים במעי תינוקות ומצערם ומחלישים כוחם, מותר להוציאם דרך פי הטבעת גם אם ימותו התולעים על ידי זה. [שו"ת דברי יציב ח"א ס' קסו].

ג. הריגת נמלים.

אסור להרוג נמלים, או לדרוס עליהם דרך הילוכו אפילו אינו מתכוין להרגם, ולכן המהלך במקומות שמצויים שם נמלים, צריך לשים לב שלא להרגם דרך הילוכו, וכן אסור לשטפם במים דהנמלים נהרגים על ידי זה. [שו"ע הרב שם סכ"ב, מ"ב שם ס"ק מב-מח]. וכן צריך להיזהר כשמכבדים את הבית ויש שם הרבה נמלים לכבד בנחת.

ד. האם מותר לרסס בתכשיר שקוטל חרקים.

א. במקום שיש חולה או קטנים, וכן אם היתושים אינם מניחים לו לישון ומצטער הרבה, מותר לרסס בתכשיר שקוטל חרקים, ויזהר מאוד שלא יתיזם כנגדם, ויניח חלון פתוח. [שו"ת אבני ישפה ח"א ס"פ ענף ג מספר מנוחה נכונה בשם החזו"א, וכ"כ בשלמי יהודא פ"ט הע' מד, בשם הגר"ש אלישיב ולא הזכיר שההיתר אמור דוקא אצל חולה].

ב. מאידך בשו"ת שבט הלוי [ח"ו סקל"ט

א. הריגת בעלי חיים בשבת.

א. מותר להרוג בעלי חיים ומזיקים הממיתים את האדם בנשיכתם, אפילו אם אינם רצים אחריו, כגון נחש, עקרב, כלב שוטה, ואפילו דבורה שנמצאת בקרבתו של תינוק.

ב. ואם אין נשיכתם ממיתה אלא גורמת כאבים מרובים, אזי אם רצים אחריו מותר להרגם, ואם אין רצים אחריו אסור להרגם, ומותר להרגם באופן שאין נראה שכוונתו להרגם, דהיינו שימיתם לפי תומו שתוך כדי הילוכו דורך עליהם.

ג. שאר בעלי חיים שאינם מזיקים גם אם מצערים אותו אסור להרגם אלא יבריחם מעליו. [שו"ע ומ"ב סימן שטז ס"י, שש"כ פכ"ה סע' א-ג, ובשו"ע הרב שם סכ"ב כתב דבמקום שבעלי חיים אלו אינם רודפים אחריו ויכול להישמר מהם ולהזהיר אחרים שלא יזנקו כל בעל נפש יחמיר על עצמו ולא יהרגם אפילו דרך הילוכו לתומו לחוש לשיטת הרמב"ם].

ב. הריגת כינים. תולעים.

א. מותר להרוג כינה בשבת כיון שהיא נוצרת מהזעה. [שו"ע שם ס"ט]. והגם שאסרו חכמים להרוג תולעים הנוצרים מגללים או מפירות שהבאישו, בכינים לא אסרו דיש בזה ענין של צער ומאיסות. [ביה"ל שם ד"ה מותר].

ב. תולעים הנמצאים בפירות משעת גידולם

הרב אהרן גלבשטיין

הרה"ק רבי מאיר מדז'יקוב זי"ע בעל ה'אמרי נועם' בן הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע ה' תמוז תרל"ז

"מאיר עיני חכמים", ו"מאיר לארץ ולדלים"

בנו השני של הרה"ק ר' אליעזר מדז'יקוב היה הרה"ק ר' מאיר בעל מחבר ספר "אמרי נועם".

שמעתי מרבינו (הרה"ק רבי יצחק מסטוטשין זי"ע) זי"ע שכאשר הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זצ"ל היה אצל הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זצ"ל פנה אליו הרבי ואמר לו: סע לביתך, ויהיה לך בן וקראת את שמו מאיר, כי הוא יהיה "מאיר עיני חכמים", ו"מאיר לארץ ולדלים".

החכמה מאין

גדלותו בתורה

לאחר חתונתו היה ה"אמרי נועם" סמוך על שלחן אביו (הרה"ק רבי אליעזר מדז'יקוב זי"ע) בדז'יקוב, והיה לו שיעור רצוף בגפ"ת משעה תשע בבוקר ועד השעה שלש אחר הצהרים. לימים סיפר, שכאשר משה-משרת היה בא לומר לו שאביו קורא לו לאכול ארוחת בוקר, היה מוכן לקרעו כדג, צו רייסן ווי א הערינג (כבר היה קרוב לשעה שלש).

ואמר, שבהיותו בן חמש עשרה ידע את כל "קצות החושן" בעל פה.

החכמה מאין

כמעין המתגבר

סיפר כ"ק מרן [הרה"ק בעל 'אמרי חיים' מוויזניץ] זי"ע בשם אביו מרן הסב"ק בעל 'אהבת ישראל' [מוויזניץ] זי"ע, שאמר בזה הלשון: אילו היו מקבצים את כל דברי התורה שאמר מורי חמי [בעל 'אמרי נועם'] זי"ע במשך השנתיים בהן ישבתי בדז'יקוב (תרל"ה-ז), ניתן היה לסדר מהם עשרה חיבורים כמו הספר "אמרי נועם".

שרפי קודש

הברכה שיהיו לה בנים כמו ללאה

סיפר לי הגאון ר' אליהו יהושע געלדציילער, ששמע מאביו, שכשנישאה זקניתו מרת רחל לאה ע"ה בת הרה"ח ר' לייבוש רייך ע"ה (חותן הרה"ק העטרת ישועה מדז'יקוב זצ"ל) לזקינו הרה"ח ר' אליהו יהושע ע"ה, בא גם הרה"ק האמרי נועם זצ"ל (שהיה מחותנו של ר' לייבוש כני"ל) לשמחת הנישואין.

באמצע שמחת החתונה ניגש הרה"ק האמרי נועם אל הכלה ואמר לה, לברך אותך שיהיה לך קינדער כרחל וכלאה (יהודי) הרי זה מדי הרבה, אברך שיהיו לך קינדער כמו ללאה. וכן היה, שנולדו לה ששה בנים ובת אחת.

שיח זקנים (חלק ט')

בשמו 'מאיר' מרומזים הוא ואביו ואחיו הק'

ה"אמרי נועם" אמר על עצמו, שהוא בחינה כוללת של אביו ושל אחיו הקדושים. כי "מאיר" הוא ראשי תיבות של 'אליעזר' (אביו הקדוש [רבי אליעזר מדז'יקוב]), 'ישראל' (אחיו הקדוש [רבי ישראל

מבארנוב]), 'ראובן' (אחיו הקדוש [רבי ראובן] מדעמביץ), 'משה' (אחיו הקדוש [רבי משה] מרוזודוב, וגם שמו.

החכמה מאין

מדוע בפורים שולחים אליו משלוח מנות לרוב ובהנחה לא?

אמר פעם (הרה"ק בעל 'אמרי נועם' מדז'יקוב זי"ע) בבדיחותא, שהטעם שבפורים הוא מקבל משלוח מנות מכל העיר, ובחנכה אין כל אחד שולח לו מעות חנוכה, הוא משום שפורים נוהג יום אחד בלבד, לכן מזדרז כל אחד ושולח לו משלוח מנות, אבל חנוכה שנמשך לח' ימים אזי דוחים ומחמיצים הענין ליום המחרת שהרי עדיין יש זמן, ובין כך מחליטים שאין צורך לשלוח...

י"ג אורות (פשעוואסק)

כל מגמתו היתה להיטיב ולהשפיע לבני ישראל

בשיחה עם הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מקאפיטישניץ זצ"ל, אמר רבינו (הרה"ק בעל 'אמרי חיים' מוויזניץ] זי"ע שזקנו ה"אמרי נועם" הנהיג את חסידיו באהבה רבה, וכל מגמתו היתה להיטיב ולהשפיע לבני ישראל רפואה וישועות בכל המצטרך להם, ואף אם זה היה כרוך במסירות נפש ממש.

כדוגמה לכך סיפר רבינו, שפעם בא אצל ה"אמרי נועם" חולה במחלה מדבקת, ובכה לפניו בבכי רב בבקשו כי יברכהו ברפואה שלמה. נענה ה"אמרי נועם" ואמר לו, שבערב כאשר יחפוץ לשכב לישון יבוא אליו. בהגיעו, היפנה אותו ה"אמרי נועם" לשכב במיטתו, וכיסהו באדרת השער שלו, שתחמם את החולה, עד שהחולה הבריא לחלוטין...

כך סיכן את עצמו כדי להביא ארוכה ורפואה לבר ישראל.

הפטיר רבינו זי"ע: "מסיפור זה הנני מתפעל יותר ממעשה תחיית המתים, שזקני הקדוש הואיל להכניס את האיש למיטתו אף שהיה חולה במחלה מדבקת".

שרפי קודש

ימי חוליו והסתלקותו הפלאיים

הרה"ק בעל ה'אמרי נועם' מדז'יקוב זי"ע נסתלק ביום ח' תמוז שנת תרל"ח לפ"ק שחל להיות באותה שנה ביום שלישי בשבת, והביאו אותו לקבורה רק ביום ערש"ק סמוך לכניסת השבת [ראה גופא דעובדא היכי הוה להלן בהמשך דברינו]. באותה שעה שהה בנו הרה"ק רבי נפתלי חיים [מדז'יקוב] זי"ע [היה מפורסם כבעל רוח הקודש, וכאיש מופת הפועל ישועות ונפלאות] בריחוק מקום בעיה"ק ירושלים, ואף שעדיין לא הגיעה שום ידיעה על דבר הפטירה מדז'יקוב הרגיש רבי נפתלי חיים בהסתלקות אביו, ובאותו ערש"ק עלה לגג בית הכנסת "תפארת ישראל" בעיר העתיקה בירושלים

המכונה "ניסן בק שוהל" [על שם שבנאו החסיד הנגיד רבי ניסן בק ז"ל מגדולי חסידי רוז'ין], וצעק "ס'ברענט ס'ברענט" [-אש בוער], וכאשר התאספו אצלו 'מנין' ממוקיריו וידידיו ולא הבינו על מה הוא מדבר, אמר לפניהם כמה מזמורי תהלים וסיים באמירת קדיש, והוסיף "עכשיו מעבירים את מיטת אבי להר הזיתים" [כנראה שיש נשמות צדיקים העוברות גם דרך הר הזיתים, וברוך היודע].

כשחלה ה'אמרי נועם' את חוליו האחרון קבעו הרופאים שיסע לקארלסבאד לדרוש שם אצל רופאים מומחים, אולם ה'אמרי נועם' התעקש שלא לנסוע [כי הרגיש ברוח קודשו שאם יסע לשם יסתלק כדאיאתא (סוכה ג.) "רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה לאתר דמיבעי תמן מובילין יתיה", פירש רש"י משלמין ערבותן ומוליכין אותו למקום שמתבקש שם], והיו בניו וחתניו מפצירים בו שעליו לנסוע למען בריאותו, אך הוא לא קיבל את דבריהם וממש הובילו אותו בעל כרחו. שמעתי מהרה"ק רבי יהודה מדז'יקוב זי"ע, שבטרם עלה ה'אמרי נועם' על המרכבה אמר לילדיו "אם ברצונכם לשמוע ממני השנה מלכיות זכרונות ושופרות, עדיין אתם יכולים לחזור בכם [כי היה זה בתקופת תמוז, ימים ספורים קודם להסתלקותו], כאומר שאם לא יסע לא יצטרך להסתלק מהאי עלמא, כיוצא בזה שמעתי מהרה"ק בעל ה'אמרי

חיים' מוויזניץ זי"ע שקיבל מאביו הרה"ק בעל ה'אהבת ישראל' [מוויזניץ] זי"ע [חתנו של ה'אמרי נועם'] שהגיד לימים "מיר האבן פשוט נישט גיהאט קיין אויערן" [-לא היה לנו אוזנים לשמוע לדבריו הברורים והמפורשים], ואכן כשהגיע לקארלסבאד מיד לא הרגיש בטוב, וביקש שיקחו אותו לעיר הבירה ויען ושם יוכל להביט בפני הקיסר פראנץ יאזעף, וכתיב (משלי טז, טו) "באור פני מלך חיים", היינו שעל ידי ראיית פני המלך זוכה על ידי זה לחיים (ועיין באלשי"ך אסתר ז, ח), אמנם בהגיעו לשם לא היה הקיסר בארמונו ולא יכל להביט בפניו, ולא עברו ימים מועטים עד שנצחו אראלים את המצוקים ונסתלק בקארלסבאד ביום שלישי בשבת.

כאמור נסתלק הרה"ק מדז'יקוב ביום שלישי בשבת ומיד בפטירתו התחילו מיד בהכנות להעביר המטה לדז'יקוב כדי לקברו בקברי אבותיו, אולם היו להם הרבה עיכובים ורק אחר תלאות רבות הגיעו המלווים עם המטה לדז'יקוב ביום ערש"ק [י"א תמוז] סמוך לשקיעת החמה, ודבר זה מפורסם אצל זקני תושבי דז'יקוב, שבדרך הטבע לא היו יכולים להספיק לטפל בכל עניני הקבורה קודם זמן הדלקת נרות, ואעפ"כ הספיקו להטמינו ולקברו ואף חזרו כולם לביתם טרם שקיעת החמה, והיה אז בבחינת "שמש בגבעון דום" (יהושע י, יב), כי זמן קצר לאחר מכן החשיך הלילה ויצאו הכוכבים, והיה לנס (והשווה לירושלמי כתובות פ"ב ה"ג בהלוייתו של רבינו הקדוש).

מפי ספרים וסופרים

פרשת חוקת

מחמת שהוא קרוב להגביר עפשטיין, והוא יפעול אצלו שיתרצה לילך, והרר"י מעיר חדש היה מסתופף בצל קדושת הרר"י מקאזמיר ז"ל, ובא בזריות לווארשא, וביקשו ממנו שילך להגביר הנ"ל, והשיב שהוא מוכן לילך אך שהוא ירא שמא יהיה מזה פחיתות הכבוד להזכיר שם אביו הקדוש בעל מאור ושמש ז"ל ולומר להגביר מדור החדש שאביו היה שאירו, ושמה אין נכון זאת להתייחס עם איש כזה.

והרר"י מקאזמיר היה דרכו למצוא תמיד על כל דבר רמז מן התורה, וכן גם אז השיב לו תיכף הלא מבואר בתורה הקדושה (בפרשת חוקת) **וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל**, הרי שכיון שצריך לאיזה טובה יוכל להזכיר את האחווה, ותיכף הלך והצליח.

אהל יצחק

על פן יאמרו המשללים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון (כא, כז)

עוד ירמוז על דרך שאמר הרב החסיד המוכיח **מפולנאה** ע"ה על פסוק (תהלים ק"ג, כ') ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו וגו' כענין שהיה אצל **הרב בית יוסף** שהיה מקשר עצמו בלימוד תורתו ועל ידי הלימוד נברא מלאך והוא היה מגיד לו כל הנעלמות לו רזין דאורייתא וזה יכול להיות בכל אדם ואדם כשמשתדל בעבודתו בשלימות המעשה, והוא שביאר הפסוק מלאכיו היינו הצדיקים שנשלחים מעולם העליון, גבורי כח היינו שמתגברים על יצרם כמו (אבות פ"ד, מ"א) איזהו גבור וכו', עושי דברו היינו שפועלים מן הדיבור שלהם, לשמוע בקול דברו היינו שנעשה מלאך ומלמדו ושומע בקול דברו כנ"ל אצל הבית יוסף, וזה יש לומר שמרמוז גם כן כאן בתורתנו הקדושה **יאמרו המושלים היינו המושלים ביצרם** כמאמר חז"ל (בבא בתרא ע"ח:): **בואו חשבון היינו שתמיד עושים חשבון** לנפשם והם ממארי דחושבנא האיך הם עומדים ובאיזה בחינה ומה שתיקן בזה הרגע והוא על דרך שכתוב בזה הקדוש זכה יתיר זוכה לנפש זכה יתיר וכו' היינו זכה לשון זיכור ובידור כשמזכך עצמו יותר ויותר וחושב שעדיין לא יצא ידי חובתו ומתחזק בעבודתו תמיד **תבנה ותכונן היינו יכול לבנות לעצמו על ידי מעשיו הטובים** ולימוד תורתו, **עיר היינו על שם עיר וקדיש פירוש מלאך, סיחון היינו כמאמרם ז"ל למה נקרא שמו סיחון על שיש לו שיחה נאה והוא שמרמוז עיר סיחון שיכול לבנות לעצמו מלאך לשיח ולדבר עמו כל צרכיו ולגלות ליה מסתוריו, אמן כן יהי רצון.**

דגל מחנה אפרים

נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחסא ישפיל את עצמו כאזוב ותולעת ויתכפר לו. ולכאורה קשה דאם נתגאה כל כך איך אומרים לו שישפיל עצמו כאזוב, וכי בניקל להשפיל עצמו. אך חז"ל נתנו עצה לזה (אבות פ"ג א'), דע מאין באת ולאן אתה הולך. ולזה נרשם הטעם על **ולקח אזוב**, קדמא ואזלא, דאזוב בא לרמז על ענוה כנ"ל, ורמז על זה קדמא ואזלא, דהיינו שיחשוב בדעתו "קדמא" - מאין באת, "ואזלא" - ולאן אתה הולך.

הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב ז"ע, בארת המים

שמעתי שפעם אחת הלך הרה"ק [רבינו ר' **דוד מלעלוב** ז"ע] למקום אחד ופגע בכפר אחר הנקרא "ביאלע" שזה לא רחוק מלעלוב, ונצמא מאד למים ולא מצא, ולא היה לו שום עצה והיה בסכנה גדולה, ופתח להתפלל להשי"ת ואמר בזה הלשון: רבנו של עולם משה רבינו ע"ה הכה במטהו על האבן ויצאו מים, גם אני אנעץ מטה לארץ ויצאו מים, ועשה כן, ואח"כ הוצא המטה מן הארץ, ונעשה שם חור, ומיד יצאו מים רבים ושתה, ונחה דעתו.

מגדל דוד

וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל (כ, יד)

שמעתי שהרה"ק מה"ר **יצחק מווארקי** היה תמיד מפקח בווארשא אצל עשירי בני ישראל ונטל מהם נדבות גדולות לצורכי הכלל ולבטל גזירות רעות, והשתדלות אצל השרים הגדולים כנודע, והרה"ק מוה"ר **שלמה לייב מלענטשנא** היה מסייע לו בתפלתו, וכמה פעמים נתוועד בווארשא עם הרה"ק מהר"ר **יחזקאל מקאזמיר** לפקח בענייני הכלל, ופעם אחת היו רוצים לגזור גזירות רעות רחמנא לצלן ונתוועדו בווארשא עם עוד גדולי הדור, ואמר הרר"י מווארקי שיש בווארשא גביר אשכנזי שקורין דייטש בל"א שהיה נקרא עפשטיין, והוא יש לו הכירות עם הפירשט של המדינה, ואם הוא יבקש ממנו להעביר הגזירות רעות בוודאי ישא פניו, אבל מחמת שהיו הגזירות בענייני הדת יהדות, מילתא דלדידהו הוה גזירה, ולהגביר הדייטש לא היה נחשב כלל לגזירה, כי אם עוד אפשר לטובה תחשב בעיניו, כדרך החדשים הרוצים בתיקונים וחדשות בדת, לכן בוודאי קשה יהיה לפעול אצלו שיתרצה לילך אל השר.

וענה הרה"ק מקאזמיר זצ"ל, שישלחו שליח להרה"ק ר' **יוסף ברוך עפשטיין מעיר חדש [ה'גוטער יוד' מניישטאט בן הרה"ק המאור ושמש ז"ע]** שיבוא תיכף לווארשא אצלם,

זאת חקת התורה אשר צנה ה' לאמר וגו' ויקחו אליך פרה וגו' (יט, ב)

או יאמר **זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר וגו' ויקחו אליך פרה וגו'**. איתא במדרש (במדבר רבה יט, ו) אמר רבי יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת וכו'. לבאר הענין ובו יבואר גם כן תיבת לאמר, דאיתא בגמרא (ברכות טז.) על פסוק (במדבר כד, ו) כנחלים נטיו וגו' כאהלים נטע, מה ענין אהלים אצל נחלים אלא לומר לך מה נחלים מביאין את האדם מידי טומאה לידי טהרה אף אהלים מביאין את האדם לידי טהרה עד כאן. והנה הפרה שצוה הקב"ה ליקח הוא רק לטהר את האדם מטומאתו, וזה היה בזמן המקדש אבל עתה בעוונותינו הרבים שחרב בית המקדש אין לנו טהרה אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצוותיה על ידי זה אנו נטהרין:

וזה פירוש הפסוק **זאת חוקת דהיינו מצות פרה** שהיא חוקה והיא כדי לטהר, **התורה אשר צוה ה' לאמר** רצה לומר שתאמרו ותעסקו בתורת ה' הוא גם כן מטהר. וזה שקאמר המדרש הנ"ל **ויקחו אליך** רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת, רצה לומר שאפילו בזמן הזה שאין לנו פרה שלך קיימת, פירוש שלך היינו התורה שנקרא על שמך כמו שאמר הכתוב (מלאכי ג, כב) תורת משה עבדי, ועל ידי תורתך שיתעסקו יוטהרו כנ"ל.

מאור ושמש

הוא יתחטא בו ביום השלישי וכו' (יט, יב)

על פי רמזי התורה שכל פסוק מרמוז לנו מפלאות תמים דעים, יש לפרש ברמז על פי מה שאמרו רז"ל [סנהדרין צב ע"ב] שבאלף הז' שעתידי השם יתברך לחדש את עולמו, יעשה לצדיקים אבר כנשרים ירוצו ולא יגעו, וכתבו חכמי האמת שאלו הגדפין יהיו מעסק התורה לשמה (יעוין בספרי רגל ישרה). וז"ש ברמז **הוא יתחטא בו ביום השלישי**, היינו שיטהר את עצמו בתורה שניתנה באלף הג', אז על ידי זה גם **ביום הז' יטהר**, דהיינו באלף הז' שיהיה טהור וקדוש בלי שום מונע לעוף ויהיה קל על פני המים, **ואם לא יתחטא ח"ו ביום הג'** שהיא התורה, אז **וביום השביעי וכו'**, וכמדומה שכעין זה הוא בספר מעשי ה' ואינו תחת ידי כעת.

אגרא דכלה

ולקח אזוב וטבל במים וגו' (יט, יח)

הנה על **ולקח אזוב**, נקוד הטעם למעלה "קדמא ואזלא", וטעמו של דבר הוא, דהנה רש"י ז"ל פירש בשם ר' משה הדרשן טעם על לקיחת אזוב, כי ארז הוא הגבוה מכל האילנות, ואזוב

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

ברגשי כבוד ויקר נשגר בזה מלא הטנא
הברכות מאלופות ומרובבות קדם
כ"ק מרן אדמו"ר מהר"י שליט"א
בן כ"ק מרן אדמו"ר הברכת משה זיע"א
ולבנו ידידנו הנכבד
הרה"צ ר' **ראובן אלתר** שליט"א
לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תח' עב"ג החתן המו"מ בתורה וירא"ש, עדין לאגון ולתפארת, כליל המעלות
הרב **יהודה אריה** שליט"א
בן הרה"ג ר' **שלמה גרינברג** שליט"א
רב ביהמ"ד 'אהבת שלום' ויניץ אלעד
בן ידידנו הנכבד

הגה"ח ר' **שאל** שליט"א
ר"מ ביישובת ויניץ

חתן כ"ק האדמו"ר **מאנטניא** שליט"א
יה"ר שיעלה הזיווג יפה לקשר של קיימא,
דורות ישרים מבורכים, ויזכו לדורות מהם
ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ג ר' **חיים אלעזר גוטמן** שליט"א
מרבני קהילתנו הק' ח"מ ביישובת נדבורנה
ולאביו ידידנו הנכבד האי גברא רבה

הרה"ח המפורא ר' **לוי** שליט"א

לרגל שמחת אירוסין בנו נכדו
החתן המופלג בתו"ש עדין לאגון ולתפארת

הבה"ח **ישראל משולם פייש** הי"ד
מחשובי חבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה
"חביבותא דרבי שמעון"
עב"ג הכלה החשובה תח'
בת ידידנו הנכבד

הרה"ג ר' **אריה לייב גרליץ** שליט"א
ר"ט ומו"צ בברכפלד
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות
רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **יעקב אשר** שליט"א
בן הרה"ג ר' **צבי**
והברכה אחת לזקינו ידידנו הנכבד
מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **יעקב אשר** שליט"א
הרה"ח ר' **שמחה הופנר** שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבן הנין הנכד
יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל
יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת השלום זכר לבילי שב"ק
בבית מדרשינו הגדול

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

ברגשי כבוד ויקר נשגר בזה מלא הטנא
הברכות מאלופות ומרובבות קדם
כ"ק אדמו"ר מנאדווערנא באניע שליט"א
חדב"ג כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א
ולבנו ידידנו הנכבד
הרה"צ ר' **משה מרדכי** שליט"א
לרגל שמחת הולדת הנכד הבן
יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת השלום זכר לבילי שב"ק
בשוה"ט בביהמ"ד נאדווערנא באניע בצפת

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ג ר' **יהושע פרוש** שליט"א
מראשי חבורת הבחורים ומג"ש ביישובת של תורה
ולאביו ידידנו הנכבד האי גברא רבה

הגה"ח ר' **שמואל וולף** שליט"א

מחשובי החסידים ומעתיקי השמועה בחצ"ק
לרגל שמחת אירוסין בנו נכדו
החתן המופלג בתו"ש עדין לאגון ולתפארת

הבה"ח **אהרן יעקב** הי"ד

מחשובי חבורת הבחורים ומבכירי מפעל התורה
"חביבותא דרבי שמעון"
עב"ג הכלה החשובה תח'
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות
רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

ברגשי כבוד ויקר נשגר בזה מלא הטנא
הברכות מאלופות ומרובבות קדם
הרה"צ רבי **נחמן רוטנר וייס** שליט"א
רב בית המדרש ברעז' בני ברק
ופטרוני בית מדרשינו הגדול בבית שמש
ולחתנו ידידנו הנכבד

הרה"ח ר' **אברהם שלמה דוידוביץ** שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנין הנכד
בן לנכדו חתנו ידידנו הנכבד

הרב **דוד שלמה קרויס** שליט"א

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל
יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת השלום זכר לבילי שב"ק
בבית המדרש ברעז' רח' חגי 15 בני ברק

נא להרבות בתפילה
לרפואת הברינו היקר האברך
יעקב בן מחלה
ה' ירפאהו ויחלימהו בתושה"י

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

ברגשי כבוד ויקר נשגר בזה מלא הטנא
הברכות מאלופות ומרובבות קדם
כ"ק אדמו"ר שליט"א בני ברק
ולבנו ידידנו הנכבד
הרה"צ ר' **דוד צבי** שליט"א
חתן כ"ק אדמו"ר **משידלובצא** שליט"א
לרגל שמחת אירוסין נכדתם בתו
הכלה החשובה תח'
עב"ג החתן המו"מ בתורה וירא"ש, עדין לאגון ולתפארת, כליל המעלות
הרב **משה נתן נטע** שליט"א
בן כ"ק אדמו"ר **מאמישניאוו** שליט"א בת שמש

חתן הגה"צ רבי **אהרן מנדלזון** שליט"א
בן כ"ק **גאב"ד מאקאווא** שליט"א
יה"ר שיעלה הזיווג יפה לקשר של קיימא,
דורות ישרים מבורכים, ויזכו לדורות מהם
ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ח **צבי גלבשטיין** הי"ד
ולאביו ידידנו הנכבד המתן הדגול

הרה"ח ר' **חיים בצלאל** שליט"א

ולזקינו ידידנו הנכבדים מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **אברהם ישעי'** שליט"א

הרה"ח המפורא ר' **משה גרין** שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת הנכדה הינה
יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל
יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת הקידושה רבה בשב"ק
בבית מדרשינו הגדול
אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **דוד שמואל קאפ** שליט"א
מנבאי בית מדרשינו בית דוד ירושלים
ועומד למין גליונו במסירות נפלאה מידי שבוע בשבוע
לרגל שמחת נישואי בתו הכלה החשובה תח'
יה"ר שיעלה הזיווג יפה לקשר של קיימא,
דורות ישרים מבורכים, ויזכו לדורות מהם
ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא
שמחת החתונה אי"ה ביום ראשון
באולמי גוטניג ירושלים
לידידי ומכרי אשמח לראותכם משתתפים
בשמחת, ובשמחתכם ישמח ליבי גם אני
נא לראות הזמנה זו כאישית

ברכת מלא טבא וגדיא יאה

נדבת ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש,
איש החסד לכלל ולפרט
הרה"ח **חיים יצחק טמבור** שליט"א
גבאי צדקה - 'שקל הקודש' דעם רעבנ'ס צדקה
ומקים בית מדרשינו ברמה ד' בבית שמש
העושה גדולות ונצורות לכל קדשי בית לעלוב
ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **משה** שליט"א

ולזקינו ידידנו הנכבדים מחשובי ומפארי אנ"ש
הרה"ח המפורא ר' **נחום דוד** שליט"א

הרה"ח המפורא ר' **אלימלך שוורץ** שליט"א
יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל
יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
שמחת השלום זכר לבילי שב"ק
בבית מדרשינו רחוב רב עולא 13
רמה ד' בבית שמש

כוס תנחומין

בצער רב וביגון קודר מבכים אנו מרה את פטירתה לשמי רום במיטב שנותיה
של האשה החשובה שנזדככה בייסורים שנים רבות וקבלתם באמונה

ברכה עלקא איזנשטט

מרת **בת הרה"ח המפורא ר' אברהם פנחס קוריץ ז"ל**
נשגר נא בזאת כוס תנחומין

לבעלה הרה"ח ר' **חיים שליט"א**

לבנה הרה"ח **איתמר הי"ו**, לבתה מרת **ברגר הי"ו**

לאחיה ידידנו הנכבדים מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **יעקב שליט"א**

הרה"ח ר' **יצחק דוד שליט"א**

ולאחותה אשת הרה"ח ר' **נחמן בלעדי שליט"א**

ולאחותה מרת **דניאלציק הי"ו**

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, בהמשך דרכיו
הברוכים והטהורים תמצאו נוחם, ומי יתן ויקיצו וירננו שוכני עפר
בביאת משיח צדקנו בקרוב במהרה בימינו, אמן

יושבים בביתה רח' הרב הרצוג 19 ב"ב עד יום רביעי בוקר

אחיה רבי הרה"ח ר' **יעקב שליט"א** יושב בביתו רח' בן עזאי 26 בבית שמש

מיום ראשון בתיאום מראש בטלפון 053-3153059

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכי"ח להצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות

© כל הזכויות שמורות למערכת גליון 'אהל מועד'
ואין רשות להעתיק בלי רשות מהמו"ל בטל': 052-7160388